Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Trigesimusseptimus ar. hic co[n]tinetur diffuse probatu[m] quo[d] ecclesia non sit ab imperio: sed imperiu[m] ab ecclesia: vbi etia[m] continetur quo[d] regalis potestas sit per sacerdotalem ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

§.ius vo. exponit Gratianꝰ illa verba Geñ.x. cepit nemroth eſſe robuſtꝰ venator corã dño.i.hoim oppſſor ⁊ extinctor: ſicut hodie tyrãni faciũt maxime in italia: vt poſſint in ſua tyrãnide regnare: de qbꝰ ſcripſi.ſ.lxxij.ar.vo.ſi vo.et vo.⁊ hoc manifeſte. Tyrannꝰ em̃ ſm Greg.in moral. eſt q̄ nõ iuſte pſidet: ſʒ vi vſurpat dominiũ ⁊ timeri vult. ⁊ Iſi. Ety.lib.ix.c.iij. dicit ꝙ licet olim apud veteres nulla inter reges ⁊ tyrannos diſtinctio eſſet. poſtea tamen in vſu verſum eſt tyrannos vocari peſſimos atq; improbos reges luxurioſe dñatiõis cupiditatẽ ⁊ crudeliſſimã dñationẽ in pplos exercẽtes. h̃ facit.xxiij.q.v. nec fuit. Fuit aũt nemroth filius chus nepos deſcẽdẽs a cham. nã chus fuit filius cham. Geñ.x. infruniti nõ pudorati.xxvi.di. in ſcripturis. cham aũt calidus ſeu callidus interptat.i.aſtutus: q̄ ſm ſapientẽ Iob.v. in ſua aſtutia capit. Nemroth aũt tyrannus vel profugus ſiue trãſgreſſor aut apoſtata interpretat: in quo res cũ noie cõuenit.xliij.di. oratorũ. cũ ſi. tyrannus em̃ fuit vt dictũ eſt: pfugus a facie dñi. ſicut cayn Geñ.iiij. qui nõ devolũtate dñi imperauit: ſed cõtra eũ: ⁊ turrim edificauit. quã ⁊ dñs deteſtatus eſt Geñ.xi. tranſgreſſor etiã legis nature: faciẽs alijs opprimẽdo ⁊ occidẽdo q̄d nollet ſibi fieri. di.j. humanũ genꝰ. ⁊ apoſtata.i. retro ſtãs ab eo q̄d facere debebat fratribꝰ ſuis apoſtatans ab innocẽtia eccl̃ie primitiue incipiẽtis in adã ⁊ eua ⁊ innocẽtia formatoꝝ. adde hic q̄d no.ſ.lxiij. arti. vo. regnũ vo. ⁊.xli.ar.vo. poſt diluuium. ¶ S Poſt nemroth reges venientes: reges gentiũ ⁊ reges chananeorũ ⁊ alij: pter reges deſcendẽtes ab abraam: de qbus Geñ.x. ⁊ de abimelech rege gerare. de quo Geñ.xx. vſurpatores fuerũt ⁊ iniuſtices regnorũ. q̄d apparet: q: terre eorũ ⁊ regna a dño dant abraam ⁊ ſemini eiꝰ: ſicut iuſto ⁊ ſcõ eius.i. iudeis. Geñ.xiij. ibi: Omẽ terrã quã cõſpicis. ⁊ Geñ.xij. ibi: Semini tuo dabo terrã hãc. ⁊ Geñ.xv. ibi: Ego dñs q̄ eduxi te de vr chaldeoꝝ: vt darẽ tibi terrã iſtã ⁊ poſſideres eam. Promiſſio aũt dñi adimpleta fuit. Exo.xiiij. ⁊.xv. poſtq̄ cõſummata fuerũt pctã amorreoꝝ ⁊ aliarũ gẽtiũ: ſicut pmiſerat dñs ⁊ pdixerat Geñ.xv. ibi: Necdum em̃ cõplete ſunt iniq̄tates amorreorũ vſq; ad pſens tp̃s: vt hec etiam trãſferunt ⁊ pbant.xxiij.q.v.§. hinc notandũ eſt. vo. p ſciẽtes. ⁊ vo. quũ ergo. Quũ ergo diuino iuſſu ad puniendũ pctã ppl̃i excitant: ſicut ppl̃s ille iudaicus excitatꝰ eſt ad occupandã terrã pmiſſiõis (Ioſue.v. ⁊.vj. ⁊ deinde q̄ſi p totũ. ⁊ Deut.vj. ⁊ ſeq.c. Exod.xiij.c.) ⁊ ad delẽdas gentes peccatrices: ſine culpa noxius ſanguis effundit: ⁊ que ab eis male poſſident: in ius ⁊ dñium rite trãſeũt bonorum. Hac etiã rõne ⁊ typo iudei ſpoliauerũt egyptios malos poſſeſſores. Exo.xij. ibi: Et petierũt ab egyptijs vaſa argẽtea ⁊ aurea, veſteq; plurimã: dedit aũt dñs gratiã pplo corã egyptijs, vt cõmodarẽt eis ⁊ ſpoliarẽt egyptios. Et notandũ ꝙ dicit gratiã pplo: q: gr̃a dei agit in aĩa vt male poſſeſſa reddat ⁊ pctm̃ ei dimittat.xiiij.q.vj. ſi res aliena. Hiſtoria etiã ponit.xiiij.q.v. dixit dñs. vbi Augu. ait: Nec iſraelite furtũ fecerũt: ſʒ deo iubẽte miniſteriũ pbuerũt. ad idẽ ex̃ de diuor. gaudemꝰ.§. nec illi. Regna etiã pdicta vſurpata ſunt contra que dauid imp̃cat. Ps.lxviij. Effunde iram tuã in gentes que te nõ nouerunt: ſcʒ quia ſcire noluerunt: ⁊ ideo excuſati nõ ſunt Ps.xxxv. noluit intelligere vt bene ageret.xxxvij.di.§. vt itaq;. ⁊.c. nõ ois. ⁊ in regna.i. reges que nomẽ tuũ nõ inuocauerunt. Ceterũ iuſti in iſrael reges a dño cõſtituti ab abraam pceſſerunt: ſicut promiſerat ei dñs. Geñ.xvij. ibi: Regeſq; ex te egredient. ⁊ infra, ibi: Reges populorum orientur ex eo. Abraam em̃ filius thare de ſemine ſem pudorati, ⁊ patrẽ noe reuerẽtis, perfectiſſimus corã dño: de familia heber deſcendẽs. Geñ.xi. caput iudeorum fuit. vnde ſm Augu. Hebrei habraei dicũtur. licet ſm ioſephũ dicti ſunt ab heber. vt no.xxxv.q.j.§. hac itaq;. in glo. a quo. ibi: Nam ceteris oĩbus idololatria fedatis, ſola familia heber in cultu vnius dei remanſit. vnde abraam a chaldeis cũ fratre ſuo aram in ignẽ quem adorare noluit: proiectus eſt: vt numẽ ſue diuinitatis exurendo ſentiret quã venerando colere cõtempſit. glo. ſed nõ dubitauit ꝙ nõ eſſet deꝰ: de igne exiuit illeſus: aram quia dubitauit exuſtꝰ eſt. vt hec leguntur ⁊ no. pre.§. hac itaq;.xxxv.q.j. iuſtũ ergo fuit vt ab iſta ſancta familia abrae, a qua deſcendũt iudei. vnde dicit Ioan.viij. Pater veſter abraã ⁊c. ⁊ ibi: Semẽ abrae ſumꝰ. ⁊ ibi: Scio quia filij abrae eſtis. ⁊ ibi: Pater veſter abraam eſt. reges iuſti deſcenderẽt q̄ veri dei cultus ⁊ iuſtitie ⁊ virtutũ amatores regnarẽt ſup populũ dñi peculiarẽ: ⁊ cultorẽ dei ⁊ ſynagogã illã.i. cõgregationẽ iudeorũ in iuſtitia regerẽt: ⁊ ab idololatria cohiberent. Hiere.vij.xxiij.q.v. principes. ⁊.c. regũ. ¶ T Quorũ primꝰ ſaul a dño electus eſt: ⁊ p ſuã inobedientiã ⁊ ſuperbiã poſtmodũ reprobatus.j. Reg.x. ⁊.xiij. viij.q.j. audacter. lxxxi. diſt. ſi q̄. quẽ tñ ſamuel ex pcepto vnxit i regẽ iſrael. vt.j. Reg.x. ſʒ ante ſaul ſamuel pphera miniſter dñi ppl̃m regebat. j. Reg.vij. Iudicauitq; ſamuel filios iſrael in maſphat. ⁊ in fi.c. ibi: Iudicauit quoq; ſamuel iſrael cũctis diebꝰ vite ſue. ⁊ ibi: edificauit etiã ibi altare dño. vbi clare apparet ꝙ fuit miniſter dñi in tẽplo et loco ſacerdotis. Ps.xcviij. Moyſes ⁊ aaron in ſacerdotibus eiꝰ: ⁊ ſamuel inter eos qui inuocãt nomẽ eius. ⁊ fuit iudex tẽporalis ⁊ rector populi iſrael. ¶ Poſt ſaul aũt ſemp vſq; ad chriſtũ ſacerdotẽ ⁊ regẽ verũ, reges in iſrael fuerũt vncti a ſacerdotibꝰ: ⁊ ſic cucurrit ſcã eccl̃ia antiqua a principio mũdi: vt probaui: cõſtituta vſq; ad chriſtũ: q̄ eccleſiã nouã pmitiuã cõſtituit in illo ⁊ de illo populo iudeorũ: vnde carnẽ aſſumpſerat. vñ de plebe iudaica primũ apl̃os elegit: quos q̄ſi fundamentũ inſtituit.xxxj.q.j.§. hac itaq;. vo. deus enim. ⁊ deinde illa iudeorum ſynagoga in ſua pfidia derelicta eccleſiam nouã fundatã iam in apl̃is in gentibus cõſtituit. ſicut p prophetã Oſee dixerat Oſee.ij. ſm ſenſum nõ literam. In peccatis veſtris dimiſi matrẽ veſtrã: ⁊ iterũ per eundẽ prophetã Oſee. Et vocate plebẽ meam nõ plebẽ meã. ad Rom.ix. vt hec etiã trãſferunt predi.§. hac itaq;. Igitur manifeſte apparet p deductiones ſuperiores origines ⁊ ratiões ⁊ figuras prius fuiſſe eccleſiã ꝙ aliquod iuſtum vel iniuſtũ imperiũ temporale: quia imperij cõſtitutio ſuper homines ⁊ de hoibus eſt congregata: quã cõgregationẽ neceſſe eſt primo pſupponere ꝙ ſit regnũ vel imperiũ q̄d de illa congregatione cõſtituit. ꝙ ſi illa congregatio ſancta eſt: vocat eccleſia ſanctorũ. Ps.cxlix. In eccleſia ſanctoꝝ. ſi vo maligna: vocat eccleſia malignantiũ. Ps.xxv. Odiui eccleſiã malignantiũ. vt ſufficiẽter et ſuperius eſt probatũ. Stolidũ ergo nedũ falſum eſt dicere fuiſſe imperiũ ante eccleſiã: quũ eccleſia ſemper fuerit poſt creationẽ ade. ⁊ ſemp erit quũ cõplebit illud Ioã.x. Et fiet vnũ ouile ⁊ vnus paſtor. ex̃ de bap. licet. q̄d in hac vita cõplebit: quũ in fine mũdi ⁊ oẽs natiões ⁊ reliquie iſrael vnũ deũ adorabũt: ⁊ filiũ eiꝰ dñm ieſum chriſtum. Cõplebit etiã q̄d dicit dñs p apl̃m ad Roma.xj. Quũ intrauerit plenitudo gẽtiũ: tũc reliquie iſrl̃ ſalue fiet. Eſa.x. adde ad iſtũ ar. q̄d ſcripſi.j.xj. arti. vo. ꝙ ſecũdo opponit. et infra.lxiiij. arti.

Expoſitio et interpretatio nois nẽroth.

Hebrei quaſi habraei,

Eccleſiã fuiſſe añ q̄dcũq; tp̄ale regnũ infertur.

¶ Articulus Trigeſimuſſeptimus A

Thigeſimuſſeptimus

Arti. ꝙ aũt eccl̃ia nõ ſit ab imperio, ſʒ imperiũ ab eccl̃ia: q̄ eſt aliꝰ articulus a pcedẽtibꝰ apparet p rationẽ prime poſitã: q: de cõgregatione fideliũ q̄ eſt eccl̃ia. vt.ſ. probatũ eſt: pcedit imperiũ ſi iuſtũ eſt, vel de eccl̃ia malignãtiũ ſi iniuſtũ eſt: ſicut ſpecies de genere: vt eccleſia ſit genus, imperium vel regnum ſpecies, predicata de genere: vt eccleſia contineat imperium ſicut genus ſpeciem. ſicut hoc nomen aĩal continet multa que differunt numero: vt petrum ⁊ ioannẽ. ⁊ ſpecie vt hominẽ ⁊ capram vel bouẽ. ſicut hoc genus furtũ, que eſt cõtrectatio rei aliene. de peni. diſt.j. vulgaris. continet ⁊ rapinã que eſt eius ſpecies.xiiij.q.v. penale. et nomẽ pecus continet oĩe animal quod ruminat. iuxta il

lud: Ruminat oē pecus. ad hoc. xv. q. j. mulier. ¶ B Qꝫ autē regalis poteſtas ſit ꝑ ſacerdotalem oꝛdinata: ꝛ quod pꝛioꝛ ſit ſacerdotalis: pꝛobat Hugo de ſacra. lib. ij. pte. ij. c. iiij. dicēs: Poteſtas ſpiritualis quantū ad diuinā inſtitutionē ſpectat: ꝛ pꝛioꝛ eſt tempoꝛe/ ꝛ maioꝛ dignitate: vt in illo pꝛioꝛi populo manifeſte declarat. vbi pꝛimo a deo inſtitutū eſt ſacerdotium: poſtea vero a deo iubente ꝑ ſacerdotiū regalis poteſtas eſt oꝛdinata. ꝛ hec authoꝛitas pꝓbat iſtū ꝛ ar. pcedērē quē late pbaui. Itē glo. Dan. v. apud iudeos reges vnctio facit. ex̄ de ſacra vnc. c. j. apud gentiles. iiij inſignia. ſcꝫ purpura/ fibula/ anulus/ diadema.

Inſignia regalia.

Qꝫ autē imperiū ſit ab eccleſia datū eſt: quia ſicut. ſ. xiij. ar. longe diſſerui: eccleſia vtrumqꝫ habet gladiū ꝛ exercitium: ꝛ executionē gladij tempoꝛalis ab eccleſia imperatoꝛ recipit. vt de Bern. ad Euge. lib. iiij. quarta columna ibi: Quid tu denū vſurpare gladium tentes: quē ſemel iuſſus es reponere in vaginā? Quē eē qui tuū negat: nō ſatis videt mihi attendere verbū dn̄i dicentis ſic Math. xxvj. Conuerte gladiū tuū in vaginā. tuus ergo: ꝛ ipſe foꝛſitan tuo nutu: etſi nō tua manu euaginādus. alioquin ſi nullo modo ad te ptineret et is: dicētibus apl'is Luc. xxij. Ecce gladij duo hic. nō reſpōdiſſet dn̄s/ ſatis eſt: ſed nimis eſt: vterqꝫ ergo eccleſie: ꝛ ſpūalis ſcilꝫ ꝛ gladi⁹ materialis. ſed is quidē pꝛo eccleſia: ille vero ab eccleſia exercēdus. ille ſacerdotis: is militis manu/ ſed ſane ad nutū ſacerdotis ꝛ iuſſum imperatoꝛis. hucuſqꝫ Bern.

Imperium ab eccleſia et nō econuerſo.

¶ C Sed ꝛ ſacerdotes veteris legis etiā materiali gladio vtebant: qđ nō feciſſent/ niſi ad eos tēpoꝛalis et materialis gladius ptineret. Moyſes em̄ ſacerdos fuit. vn̄ Pſ. xcviij. Moyſes ꝛ aaron in ſacerdotibus ꝛc. xxij. diſt. c. ij. ꝛ no. lxvj. diſ. poꝛro. ꝛ tn̄ egyptiū interfecit. Exod. ij. ꝛ mādauit leuitis interficere fratres ſuos idololatras. Exo. xxxij. ꝛ. xlv. diſtin. diſciplina. ꝛ. xxiij. q. iiij. qđ crudele. ꝛ. q. v. §. hinc apparet. ꝛ. q. iij. nō inferēda. Itē phinees fili⁹ eleazari ſacerdotis/ ꝛ ipſe ſacerdos/ arrepto pugione intrans/ ſcoꝛtū pfoꝛauit ꝛ iudeū coeūtē cū madianita chozni nomine/ filia nobiliſſimi pꝛincipis madianitarū. Vir aūt iudeus nomine Zamri duxerat: ꝓpter quod meruit pactū ſacerdotij ſempiterni. Et hec legunt Nume. xxv. ꝛ. xxiij. q. viij. legi ſiromaſtē. ꝛ. c. occidit. Itē ſamuel miniſter dei Agag regē pinguiſſimū in fruſta ꝯcidit. j. Reg. xv. ꝛ. xxiij. q. v. §. hinc apparet. Nonne ꝛ helias ꝓphetarū eximius occidit ꝓphetas baal: iij. Reg. xviij. ꝛ. xix. c. in pꝛin. ꝛ duos quinquagenarios ochozie. iiij. Reg. j. ꝛ de iſto vtroqꝫ. xxiij. q. iiij. ꝙ chꝛiſtus. ꝛ in. c. ea vindicta. Nonne ꝛ matathias filius Joannis ſacerdos dn̄i zelatoꝛ legis/ occidit iudeū ſuper aram ſacrificantē: j. Mach. c. ij. In ſignū huius gladij tēpoꝛalis poteſtatis chꝛiſtus ea vtens acceptis funiculis/ eiecit ementes ꝛ vendentes de templo. Joan. ij. c. j. q. iij. ex multis. ꝛ. c. vendentes. ꝛ. xxiij. q. iiij. qui peccāt. Petrus etiam ſuus vicarius auriculam malche amputauit. Joan. xviij. ꝛ. xxiiij. q. j. ſi petrus. ꝛ geminū fecit homicidiū: ananie et ꝛ ſaphyꝛe. Actuum. v. ꝛ. xxiij. q. viij. legi. ꝛ. c. occidit. ꝛ. c. petrus. Nec diſcipuli ſm̄ Ambꝛo. peccauerūt petentes ignē deſcēdere ſup ſamaritanos. Luc. ix. xxiij. q. iiij. ꝙ chꝛiſtus. nec paulus obcecans elimam magū. Actu. xiij. vt pꝛe. c. legi. ꝛ. xxiij. q. iiij. §. pōt tn̄ in hac. ꝛ. xlv. di. §. ſalomon. Nec apl'i peccauerūt qui mandabant templis vt coꝛruerent ſup idololatras ꝛ coꝛruebāt: ꝛ multi ex eis peribāt. vt in eoꝝ geſtis legitur. Nec hodie peccat p̄lat⁹ q̄ etiā in maleficio ſpeciali: vbi habet iuriſdictionē tēpoꝛalē: mādat fieri iuſtitiā. vt ex̄ lib. vj. ne cleri. vel mo. eps. Nec hoc dico ꝙ clericis ſit licitū hodie cauſas ſanguinis agitare: imo ꝓhibitū: vt pꝛe. c. eps. ex̄ ne cle. vel mo. ſententiā. ꝛ. c. clericis. quaſi ꝑ totū: ꝛ ex̄ de rap. c. in archiepiſcopatu. ꝛ. l. diſ. clericū q̄ paganū. ꝛ. c. miroꝛ. ꝛ in multis ibi. c. ꝛ exp̄ſſum. ij. q. vij. §. itē quū balaā. v. his ita. ij.

De legis ſacerdotes gladio materiali vſi ſunt.

¶ D Sed vt pꝛobē quō eccleſia gladiū habeat tempoꝛalē: ſed pēr ſe nō eius exercitium: vt ſuperius ſatis dixi. nō enim cū authoꝛitate occidere vel iuſte peccatū eſt: imo meritū. xxiij. q. v. §. hic apparet. c. de occidēdis. c. miles. c. quū miniſter. ꝛ. c. lex eterna. cū alijs. ꝛ niſi eccleſia hoc pꝛohibuiſſet clericis: ſine culpa interficerent ſi poteſtatē haberent/ vel iuſte hoc facerēt: ſicut ſacerdotes legis veteris. vt pꝛe. §. item quū balaā. quia qui peccat nō peccat legis authoꝛitate. xxiij. q. iiij. q̄ peccat. hoc aūt eccleſia ex maioꝛi puritate ꝛ innocētia oꝛdinauit. vnde dn̄s ad dauid. j. Paralipo. xxij. ait: Multū ſanguinem effudiſti: ꝛ plurima bella bellaſti: nō poteris edificare domū noī meo tanto effuſo ſanguine coꝛā me. de hoc. j. q. vij. ſi q̄s oēm. de cōſe. di. j. c. j. vbi de hoc. Si em̄ peccatū eſſet iuſte occidere: nunquā angelus dn̄i de mandato eius occidiſſet ꝓ vno peccato vane gloꝛie regis dauid. lxx. milia viroꝝ de populo iſrael. ij. Reg. vlti. ꝛ. j. q. iiij. §. itē peccato ciuiū. v. itē dauid. nec ꝓpter ſuperbiā ſennacherib regis aſſyꝛioꝝ. lxxxv. milia de pplo ſuo. Eſa. xxxvij. ꝛ in multis alijs locis pcuſſit dn̄s ꝑ angelos iudeos ꝛ gētiles. Irregularitas quoqꝫ nō a iure diuino eſt: ſed a canonico introducta. ex̄ lib. vj. de ſentē. excō. is qui in eccl'ia.

Non eſt peccatū iuſte occidere.

Et ꝙ imperiū ſit ab eccleſia hinc apparet/ ꝙ nō eſt legitimus imperatoꝛ: niſi vnctionē/ confirmationē/ coꝛonationē/ ꝛ gladiū recipiat ab eccleſia. vt ex̄ de elec. venerabilē. ꝛ in clementi. de iureiu. romani pꝛincipes. ꝛ de re iudi. ad apl'ice. lib. vj. ꝛ in clemen. c. c. paſtoꝛalis cūra. ꝛ de hoc ſatis in alio ar. dictū eſt ſuperius. xiij. ſicut nec reges veri in pplo iſrl' fuerūt: qui vnctionē a ſacerdotib⁹ nō receperūt: ſicut. ſ. ꝓxime dictū eſt. Itē quia vt plene pꝛobatū eſt. ſ. in. xiij. ar. vt. ſ. tactū eſt in iſto ar. papa vtrumqꝫ habet gladiū: ꝛ ſupꝛa imperatoꝛem eſt/ quia maioꝛ eo eſt. ꝛ ad hoc etiā facit. xcvj. diſti. q̄s dubitet. Quis dubitet ſacerdotes chꝛiſti regū ꝛ pꝛincipū oimqꝫ fideliū patres ꝛ magiſtros cenſeri? Nōne miſerabilis inſanie eſſe cognoſcit: ſi filius patrē: diſcipulus magiſtrū ſibi conet ſubiugare: ꝛ iniquis obligationib⁹ illū poteſtati ſue ſubijcere: a quo credit nō ſolū in terra: ſed etiā in celis ſeſe ligari poſſe ꝛ ſolui? Si hoc de oibus ſacerdotibus dicit: quid de illo dei vicario dicendū eſt: qui eſt pꝛinceps omniū ſacerdotū? xcvj. di. cōſtantinus. ex̄ qui fi. ſint legi. ꝑ venerabilem. §. ſunt aūt. ꝛ caput. xxij. di. c. j. ꝛ. ij. ꝛ paſtoꝛ paſtoꝛū. quia ſucceſſoꝛ chꝛiſti. pꝛinceps paſtoꝛū. j. Pet. v. xcv. diſt. eſto. qui dixit Joan. vlti. ex̄ de maio. ꝛ obedi. ſolite. paſce agnos meos ſiue oues. glo. meos dicit. id eſt vt meos: nō vt tuos. gloꝛiam meā in eis quere: nō tuā. mea lucra quere: nō tua. In quibus verbis oſtēdit eū nō pꝛincipale caput: ſed ſui capitis vicariū generalē oim hominū: nullo excepto/ imperatoꝛe vel alio. ad qđ facit pꝛe. c. ſolite. §. nos aūt. ibi: Nō diſtinguens inter has oues ꝛ alias: vt alienū a ſuo demōſtraret ouili: qui petrū ꝛ ſucceſſoꝛes ipſius magiſtros nō recognoſceret ꝛ paſtores. Itē alia glo. dicit/ ꝙ paſcere oues/ eſt credētes ne deficiāt cōfoꝛtare: terrena ſubſidia ſi neceſſe eſt ſubditis ꝓuidere/ exempla virtutū ꝓbere/ aduerſarijs obſiſtere/ peccātes coꝛrigere. fac. xcv. di. eſto. Nā etſi alijs apl'is chꝛiſt⁹ claues dederit quū eis dixit: Joan. xx. Accipite ſpm̄ ſcm̄: quoꝛū remiſeritis peccata remittunt eis: ꝛ quoꝝ retinueritis retenta ſunt. de peni. di. j. quē penitet. ſingulariter tn̄ petro dixit Math. xvj. Tibi dabo claues. xxj. di. in nouo. hoc ideo: vt om̄es per oꝛbē credētes intelligant vnū eſſe caput vniuerſalis eccleſie extra quā nemo ſaluat: vel regnū celoꝛū adipiſcit. xxiiij. q. j. quicūqꝫ. aut vn⁹ intelligat chꝛiſti vicarius pꝛincipalis in eccleſia ſctā nō duo: ne vnitatis vinculū diſſoluat. xix. di. ita optime. xciij. di. legim⁹. ibi: Qꝫ aūt poſtea vnus electus eſt q̄ ceteris ꝓponeret: in ſchiſmatis remediū factū eſt: ne vnuſquiſqꝫ ad ſe trahēs eccleſiā chꝛiſti rūperet.

Irregularitas vñ pcedat.

Paſcere oues chꝛiſti qđ ſit.

¶ E Et ſi dicat ꝙ antea fuit imperatoꝛ q̄ chꝛiſtus naſceret. falſuꝫ eſt: qꝛ nō debet dici verus impatoꝛ q̄ catholicus nō eſt: vt. ſ. dixi in ar. xxxvj. ꝛ q̄ a toto mūdo elect⁹ nō eſt: qꝛ toti⁹ mūdi impatoꝛ vn⁹ eſt. vij. q. j. i apib⁹. nullus em̄ legit impatoꝛ a mūdo elect⁹: vel alicui a deo q̄ eſt mūdi dn̄s. viij. diſti. q̄ iure. imperiū ſupꝛa oꝛbem datum fuit. ergo vſurpatū: vt ſuperius eſt pꝛobatū in illo articulo. xxvj. vnde Aug. iiij. de ciui. dei. iiij. c. dicit.

Ecclesia hꝫ gladium tpalē: ſed nō ei⁹ exercitium.

Non eſt imperatoꝛ niſi catholicus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝙ remota iuſtitia qͥd ſunt regna niſi magna latrocinia:⁊
infra. Eleganter em̄ ⁊ veraciter Alexādro illi magno/q̇
Dioniſdis pirate liberū rñſuz ad Alexandrū magnum. dam cōprehenſus pirata ab eo interrogatus/quid ei vi
deret vt mare haberet infeſtū: rñdit libera ꝯtumacia: qd
tibi inquit/vt totū orbē terrarū: ſed quia ego exiguo na
uigio facio latro vocor: q: tu magna claſſe: imperator.
Quare etiā voluit deus vel ꝑ meliori ꝑmiſit: vt eſſent ta
lia regna vel imperia vſurpata: Aug. de ciui. dei. v. li. c. xij.
circa finē. dicit ſic. Quum diu fuiſſent regna orīētis illu
Deꝰ iniuſta ⁊ violēta ꝑmiſit dñia. ſtria voluit ⁊ deus occidētale fieri: qd tēpore eſſet poſte
rius: ſed imperij magnitudine ⁊ latitudine illuſtriꝰ. Idq
talibꝰ potiſſimū conceſſit hoībus/ad domanda multarū
gētium grauia mala: qui cauſa laudis/honoris/⁊ glorie
conſulerent patrie: in qua ipſam gloriā requirebant: ſalu
temq eius ſaluti ſue ꝑponere nō dubitarent: ꝑ iſto vno
vitio: id eſt amore laudis/pecunie cupiditatem: ⁊ multa
alia vitia cōprimētes. Itē Aug. iiij. de ciui. dei. c. iij. Malo
rū regnū magis regnātibus nocet: qui ſuos aīos vaſtāt
ſcelerū maiore licētia. his aūt qui ſeruiēdo eis ſubdunt:
nō nocet niſi iniqͥtas ꝓpria. nā iuſtis quicqͥd malorū ab
iniquis dñis irrogat: non eſt pena criminis/ſed virtutis
examē. vij. q. j. aduerſitas. v. q. v. nō omīs. ꝓinde bonꝰ etiā
ſi ſeruiat liber eſt: malus etiā ſi regnat ſeruus eſt: nec vniꝰ
hoīs: ſed qd eſt grauius tot dominoꝝ/quot vitiorū. de qͥ
bus vitijs quū ageret ſcriptura diuina: A q̄ em̄ inqͭt/qs
deuictus eſt: huic ⁊ ſeruus addictꝰ eſt. ij. pe. ij. ⁊ facit Joā.
viij. Itē Greg. in regiſtro epiſtola. v. in dictiōe. xiiij. Bru
nichilde regine Francorū nō immerito ꝯtigit: vt cūctarū
gentiū regna ꝑcellerēt regna francie. q̄ppe q̄ earundem
gentiū creatorē ⁊ veraciter cōfitetur: ſed vt laudabilius
in eo fides cū operibus exireſcat: adhortationes noſtre
eū ſuccendāt: quatenus ſicut ſublimē illū inter hoīes po
tentia regalis oſtēdit: Ita ante deū magnū faciat pietas
actionis. Idem in epl̄a. vj. Childeberto regi Francorum.
Quāto ceteros hoīes regia dignitas antecedit: tanto vl
tra ceterarū gentiū regna vr̄a ꝑfecto culmē extollit. eſſe
aūt regē: q: ſunt ⁊ alij nō mirū eſt: ſed eſſe catholicum qd
alij nō merent: hoc ſatis eſt. Sicut em̄ magne lampadis
ſplēdor in terra noctis obſcuritate luminis ſui claritate
fulgeſcit: Ita fidei veſtre claritas inter aliarū gentiū ob
ſcurā perfidiā rutilat ac coruſcat. Quicquid aūt ceteri re
ges ſe gloriant habere: vos habetis. Sz ipſi in hac re ve
hementius ſuperant: qm̄ hoc principale bonū nō habent
qd habetis. vt ergo ſicut fide: ita ⁊ actione regnū regat:
benignam ſe excellentia veſtra ſuis ſubiectis ſemꝑ exhi
beat: ⁊ ſiqua ſunt que eiꝰ animū offendere valeant: ea in
diſcuſſa nō puniat. Tunc em̄ vero regi regū amplius pla
cebit ſi poteſtatē ſuā reſtringēs minus ſibi crediderit lice
re q̄ pōt. Hucuſq Grego. faciūt ad hec. xxiij. q. iiij. ſicut.
⁊ c. ſi nō ex fidei. Eſt ⁊ alia ratio q̄re deus iniuſta regna ⁊
violenta ſuſtinuit: vt per taliū reges iſraeliticū ꝑpl̄m de
linquētē: ⁊ idololatrā feriret/⁊ alios dei inimicos: vt ma
Sennacherib ē aſſur. li malos puniret. xxiij. q. v. §. hinc notādū. vnde ſennache
rib qui dicit aſſur: iudeos puniuit. de quo dicit dñs Eſa.
x. Aſſur virga furoris mei: ⁊ ipſe nō cognouit. ⁊ nabucho
Mali q̄re viuāt. donoſor. iiij. Reg. c. penul. ⁊ vlt. ⁊ antiochus. ij. Mach. v.
⁊ principes romani. Luc. xix. ⁊ pre. §. hinc notādū. Scdm
Augu. em̄ malus aut ideo viuit vt cōuertat: aut ꝙ ꝑ eum
bonus exerceat. facit. xxiij. q. iiij. hec autē. in fi. Nec obſtat
qd legit factū. Ibi allegat Hiero. Quis em̄ illi exercitui
talē poteſtatē dedit: aut ꝑpl̄o romano/ꝙ iuriſdictionem
det imperatori in vniuerſo orbe? ⁊ vide. s̄. c. ar. ꝟ. et ſi di
catur. ⁊ qd no. in ſpec̄. in rubrica de ſcripti. ꝑſentia. §. rōne
cauſe. ꝟ. itē q: obtent. eſt ⁊c. ꝙ exercitꝰ imperatorē facit.
xciij. di. legimꝰ. ⁊ ꝙ imperator habet iuriſdictionē a ꝑpl̄o
inſti. de iur. na. §. ſed quod principi. ⁊ no. ex̄ de tranſla. c. j.
glo. j. quia illud olim. hodie verū nō eſt: ſed electores/⁊ cō
firmatio pape. ex̄ de elec. venerabilem. Itē ſm̄ Innocē. ⁊
Oſtien. qui hoc no. ex̄ de vo. ⁊ vo. re. ꝙ ſuper his. papa vi
carius generalis eſt dñi ieſu chriſti. s̄. de tranſla. c. j. ⁊. ij. et

ideo poteſtatē habet: nō ſolū ſuꝑ chriſtianos/ſed etiā ſuꝑ
oēs infideles. Quū em̄ chriſtus plenariā recepit poteſta
tē. Ps̄. lxxj. Deus iudiciū tuum regi da: ⁊ iuſtitiā tuā filio
regis. ⁊ Matth. vlti. Data eſt mihi om̄is poteſtas in celo
⁊ in terra. Nō videret diligēs ſiue ſapiēs paterfamilias:
niſi ⁊ vicario ſuo: quē in terra dimiſit: plenā ſuꝑ oēs pote
ſtatē dimiſiſſet. ex̄ lib. vj. de homici. ꝑ humani. vbi de hoc
etiā Oſtien. no. ¶ F Et ideo dicit de papa/ꝙ habet nō
ſolū poteſtatē: ſed plenitudinem poteſtatis. ex̄ de vſu pal.
ad honorē. ij. q. vj. qui ſe ſcit. quia petro et ſucceſſoribꝰ eiꝰ
claues regni celorū dedit dicens: quodcūq ligaueris ⁊c.
Mat. xvj. ⁊. xxiiij. q. j. quodcūq. ⁊ iterū: paſce oues meas. *Oues*
Joan. vlti. ex̄ de maio. ſolite. Oues aūt ſunt nō ſolū fide *chriſti.*
les: ſed etiā infideles per creationē/licet adhuc nō ſint de
eccleſie ouili. vñ Joā. x. Et alias oues habeo que nō ſunt
ex hoc ouili. vñ ſequit ꝙ papa ſuꝑ om̄es habet poteſtatē
⁊ iuriſdictionē ſuper terrā de iure: licet nō de facto. appro
bant hec in eo qd legit ⁊ no. s̄. de elec. ſignificaſti. de iudi.
nouit. ⁊ pre. c. ſolite. Et per hanc poteſtatē quā habet pa
pa: dicendum eſt ꝙ ſi gentilis/vel paganus/vel barbara
queuis alia natio: etſi nō habeat niſi legē nature: ſi tamē
cōtra ipſam legem nature faciat: licite per papā poteſt pu
niri. xxxij. q. vij. flagitia. ⁊ ar. Gen̄. xix. vbi habes ꝙ ſodo
mite quia cōtra legem nature peccauerūt: puniti ſunt a
dño. ij. q. j. deus omnipotēs. ex̄ de accuſa. qualiter et qñ. ij.
vnde quū iudicia dei nobis ſint exēpla: nō occurrit ratio
quare papa qui eſt vicariꝰ dei: hoc nō poſſit ⁊ debeat dū
modo facultas adſit. Idō ⁊ om̄es idololatras punire pōt.
naturale em̄ eſt vnum ⁊ ſolū deū credere ⁊ nō creaturas:
vt mādauit dñs moyſi Deut. xiij. ⁊. xxiij. q. v. ſi audieris. ⁊
Matth. iiij. vnum deū adorabis ⁊c. vnde Paulus ad Ro
ma. j. Inuiſibilia em̄ ipſius a creatura mūdi per ea que fa
cta ſunt intellecta conſpiciunt. ſempiterna quoq eius di
uinitas: ita vt ſint inexcuſabiles. ⁊. j. e. Qui cōmutauerūt
veritatē in mendaciū: ⁊ coluerunt ⁊ ſeruierunt creature *Papa*
potiꝰ q̄ creatori. Inde eſt ꝙ papa iudicat ⁊ punit iudeos *punit iu*
ſi contra legē faciant in moralibus: que immutabilia pſe *deos.*
uerant. vj. di. §. his itaq. qñ prelati eorū eos nō puniunt.
⁊ eodem modo punit eos ſi contra legē ſuam hereſes in
ueniant ⁊ obſeruent. Hac ratione moti Grego. ix. et In
nocen. iiij. mādauerūt comburi librū quē iudei vocāt tal
muth: in quo multe hereſes cōtinent: ⁊ puniri illos q̄ do
cerent dictas hereſes vel ſeruarent. De chriſtianis nō eſt
dubium ꝙ poteſt eos iudicare ⁊ punire ſi contra legem
euangelij faciant/vel grauiter peccēt: vt patet in his que
legunt ⁊ no. ꝑ Innoc̄. ⁊ Oſtien. ex̄ de iudi. nouit. facit. xv.
q. vj. alius. item. xxxij. q. v. preceptū. ex̄ lib. vj. de ſup. ne. pre.
grandi. Et quāuis papa aliqñ omittat penitētias iuſtas
⁊ debitas penas oībus ꝑdictis inferre: vel quia facultatē
nō habet coercendi: vel ꝓpter pericula vel ſcandala que
incūbunt: vel que venire timet/vel quia multitudini par
cit. ex̄ de cleri. excō. mi. latores. de tempo. ordi. c. ij. l. di. vt cō
ſtituent. Eſt tñ poteſtas hoc faciēdi apud eū quando pōt
⁊ vult. ¶ H Iuſte etiā papa dat indulgentias illis qui
vadūt ad defendendū ⁊ occupandā terrā ſanctā ⁊ aphri
cā quā incolunt ſaraceni/q̄ nr̄a fuit: ſicut apparet in con
cilijs ibi celebratis. ⁊ quia ſaraceni aut nocent: aut ſemꝑ
nobis parati ſunt nocere ſicut noſtre fidei inimici. ad hoc
xxiij. q. viij. diſpar. ⁊. q. v. omniū. ⁊ infidelibꝰ terrā poſſidē
tibus iuſtū bellū indicit/quia iuſtam habet cauſam: quū
illa terra ſit conſecrata natiuitate cōuerſatione et morte
ieſu chriſti: ⁊ in qua non colitur chriſtus/ſed machometꝰ.
Unde ⁊ q̄uis infideles ſaraceni ipſam poſſideant: iuſte *Cauſa*
tamen exinde depelluntur vt colatur a chriſtianis: et ad *crucis ꝑ*
ipſorum dominiū reuocetur. nam ⁊ predicatione apoſto *dicande*
lorum: ⁊ iuſto bello victa fuit et acquiſita ab imperatore *cōtra in*
romano poſt mortem chriſti. ⁊ ideo papa ratione imperij *fideles.*
romani quod obtinet: poteſt et debet ipſam ad ſuam iu
riſdictionem reuocare: qua iniuſte ab illis qui de iure
hoc non poterāt facere: noſcitur ſpoliatus ex interuallo

etiā qñcūq꜡ potuerit.ex̄ de reſti.ſpo.olim.ſ.collectis ami/
cis.ff.de acqui.poſ.qḋ meo.§.vlti.ꝛ.l. clam poſſidere.§. q̄
ad nundinas.ꝛ no.ex̄ de homici.ſignificaſti.ij.in glo.ma/
gna.ꝛ hec ratio ſufficit in oībus alijs terris.in q̄bus nūq꜡
romani imperatores iuriſdictionē habuerūt. Nec obſtat
ſi dicat꜡ ꝙ eccleſia nō habet imperiū niſi in occidēte.xcvj.
di.Cōſtantinus.ſ.q: illud loquit꜡ quoad ꝓprietatē: ſecus
quoad tuitionē ꝛ defenſionē.hoc eīm certū eſt:q: vn⁹ gla/
dius alteri adſiſtere pōt.vt ḋ:ex̄ de ſentē.excō.dilectio.li.
vj.ꝓcellit tñ ſpūalis:vt pater ꝛ magiſter. vñ pōt ſupplere
ꝛ punire tēporalē negligentiā ꝛ delictū.xcvj.di. q̄s dubi/
tet.c.duo ſunt.c.ſi imperator. ¶ J Quinimmo ꝛ contra
alios infideles:etſi nō teneāt terrā in q̄ iuriſdictionē ha/
buerunt principes chriſtiani:pōt tñ papa iuſte facere ꝑce
ptū ꝛ conſtitutionē/ꝙ nō moleſtent iniuſte chriſtianos q̄
eorū iuriſdictioni ſubſunt.arti.ſ.de iude.c.de iudeis.ꝛ.c.
quū ſit.ꝛ.c.ex ſpeciali.ꝛ.c.ſi.liiij.di.mancipia.ꝛ.c.ſeq. imo
et ſi male tractēt chriſtianos:pōt eos priuare ꝑ ſententiā iu/
riſdictiōe ꝛ dominio qḋ ſuꝑ eos habet:ſed nō niſi ex ma/
gna cauſa.debet eīm eos quātū pōt tolerare: dūmodo nō
ſit periculū chriſtianis:nec exinde graue ſcandalū gene/
retur. Licet eīm infideles ad fidē ꝓciſe non cogant꜡:q: oēs
ſunt libero arbitrio relinquēdi:quia ſola gratia dei in hac
reuocatione val3.xlv.di.de iudeis.ꝛ.xxiij.q.v.ad fide3.de
con.di.iiij.gratia.pōt tñ papa mandare infidelibus ꝙ in
terrenis ſue iuriſdictiōis euāgelij ꝓdicatores admittāt.
nam quū omnis creatura rationalis facta ſit ad deū lau/
dādum iuxta illud pſalmiſte.cxvj. Laudate dñm omnes
gentes.ꝛ iterum ps.cl. Omnis ſpiritus laudet dominū.
Certum eſt ꝙ ſi omnes pagani predicatores prohibeant
ꝓdicare: peccāt.ar.ex̄ de iudeis .quā ſit.ꝛ ideo a papa ſūt
puniendi. In omnibus autem predictis caſibus ꝛ in om/
nibus alijs/in quib⁹ licet pape aliquid mandare infide/
libus: ꝛ cōpellere ſiue punire eos ſi nō obediāt: papa pōt
ſolus ꝛ non alius de iure ſuo contendere:bellum eis indi/
cere:ꝛ contra eos ſeculare brachiū inuocare. ¶ L Nec
eſt cōtra quod dicit apoſtolus: Nihil ad nos qui foris ſūt
ſ.ad Corīn.v.ij.q.ſ.multi.quia illud verum eſt excommu/
nicando vel preciſe ad fidem compellendo:quu3 ſola dei
grā vocandi ſint.vt pre.c.de iudeis.xlv.di.al's autē ſi nos
vel noſtros perturbent ſiue inquietent:ſeu bona noſtra
occupent:multum ad nos.de quo dic vt legitur et no. ex̄
de diuor. gaudemus.℣.ꝛ in premiſſis caſibus/ibi: Qui
ꝯſtitutiōib⁹ canonicis nō arctant꜡.verū eſt q̄ad mr̄imonia
vel q̄ad hoc vt excōicari poſſint: vt ſequit꜡.arceātur tñ ſi
alicui chriſtiano iniurioſi exiſtant.multo fortꝰ ſi fidei vel
cultui diuino contumelioſi inueniātur.in talib⁹ enim per
ſubtractionem participationis ꝛ ſocietatis omnium chri/
ſtianorū ſatiſfacere cōpelluntur. ex̄ de iude. ꝛ ſi iudeos.
ꝛ quaſi per totū.xvij.q.iiij. ꝯſtituit.ſed ꝛ legib⁹ humanis
imperatorū ſub imperio degētes/ſubiacēt:cuiuſcūq꜡ ſint
ſecte:ꝛ ipam neceſſe hab꜡ ſeruare: alias gladio:ſi res exe
gerit: ferient꜡. C.de iude.l.ij.ꝛ.l.ne quis.ꝛ.l.iudei.et.C.de
paga.l.ſi. ¶ L Videtur etiam dño oſtienſi qui hoc etiā
no.ꝑ.c.ꝙ ſuper his.ꝙ in aduentu chriſti oīs honor ꝛ prin/
cipatus:ꝛ omne dñium: ꝛ omnis iuriſdictio de iure et de
iuſta cauſa:ꝛ per illū qui ſupremam manū habet: nec er/
rare poteſt:omni infideli ſubtractus fuerit: ꝛ ad fideles
tranſlatus:quia hec iuſta cauſa fuit.ꝓbatur Eccl'i.x. Re/
gnū a gente in gentē trāſfert꜡ ꝓpter iniuſtitias/iniurias
ꝛ cōtumelias ꝛ diuerſos dolos. facit.xxiij.q.vij.c.ſ.ij.ꝛ.iij.
ꝛ ꝙ hoc factū ſit cōprobat꜡ ex̄ de cōſti.trāſlato.ꝛ hoc in ꝑſo
nā chriſti filij dei viui:q̄ nō ſolum ſacerdos fuit/ſed ꝛ rex.
Luc.ſ.Ecce ꝯcipies ꝛc.vſq꜡ ibi:et regni eius nō erit finis
vñ ꝛ ipſe dixit Matth.xxj. Auferet꜡ a vobis regnū:ꝛ dabi
tur genti facienti fructus eius. ¶ M Huius aūt regni ꝛ
ſacerdotij principatū ꝑpetuū cōmiſit filiꝰ dei petro ꝛ ſuc/
ceſſoribus eius:vt patet in eo qḋ legit꜡ ꝛ no.ex̄ li.vi.de ho/
mici.pro humani.ex̄ qui ſi. ſint legi.per venerabilē.§.ra/
tionibus.per totū.maxime in.℣.ſi.vñ cōſtanter aſſerim⁹/

Papa h3 iuriſdi/ctionē ſu per infi/deles.

Nemo cogend⁹ ad fidē.

In aduē tu chriſti oīs pla/tio ē trāſ/lata ad fideles.

ꝙ infideles de iure debēt ſubijci fidelib⁹. nō ecōtra: vt pt3
in eo qḋ legitur et no.ex̄ de iude.c.ſ.in ſi.ꝛ.c.multorū.ꝛ.c.
et ſi iudeos. ¶ N Concedim⁹ tñ ꝙ infideles q̄ dominiū
eccleſie recognoſcunt:ſunt ab eccleſia tolerandi:quia nec
ad fidem ſunt preciſe cogendi: vt dictū eſt.tales enim poſ
ſunt habere poſſeſſiōes ꝛ colere chriſtianos ꝛ iuriſdictio/
nē ex tolerantia eccleſie.ꝛ in talibus ab eccleſia tolerantis
dicim⁹ locū habere illud petri apl'i in canonica ſua.ſ.c.ij.
Subditi eſtote in omi timore dñis:nō tñ bonis ꝛ mode/
ſtis/ſed etiā dyſcolis. ꝛ.ſ.ad Timo.vj. in prin. Quicūq꜡
ſunt ſerui:dños ſuos omi honore dignos arbitrent꜡.ꝛ oēs
infideles qui nec poteſtatē eccleſie romane:ꝛ nec dominiū
recognoſcunt/nec ei obediunt:indignos regno principa
tu iuriſdictione ꝛ omni dominio iudicamus.ꝛ illos q̄ ter
ram ſanctā:vel alias partes quas chriſtiani acquiſierūt:
occupāt vel occupatas detinēt:debere authoritate eccl'ie
impugnari.ſuꝑ quo vide qḋ no. Oſtien.in ſumma de iu/
deis ꝛ paga.§.ſi.ꝛ in ſumma de hereti.§.qualiter deuitet꜡
ſm Oſtien. qḋ etiā no.ex̄ qui ſi. ſint legi.ꝑ venerabilē.§.
rationibus.℣.ſunt autē.ibi: Paulus etiā vt poteſtatis ple
nitudinē exponeret ad Corin.ſcribēs ait.ſ.ad Cor.vj.di/
cēs: Neſcitis q̄m āgelos iudicabim⁹? ¶ O Et ſic loquo
de papa: hāc maioritatē poteſtatē ꝛ authoritatē ſummā
ꝛ excellentē in omnibus: ꝛ per oīa:pre oībus:ꝛ ſuper om/
nibus totius mūdi chriſtianis indiſtincte ſibi datā conce
do:ſm ea que no.ſ.de conceſ.ꝑben.ꝓpoſuit. Habuit eīm
papa plenitudinē poteſtatis:vt hic.ꝛ.ſ.de elec.illa. de vſu
pal.ad honorē.ꝛ maior ꝛ ſuperior eſt oībus chriſtianis:
multo potius infidelibus.qḋ pōt ꝓbari multis rationib⁹
nimis dilucidis ꝛ efficacib⁹. Primo ratione ordinis ſcri/
pture etiā legis humane. in aut꜡.quō oportet epos.in pri.
coll'.ſ.C.de ſac.ꝛ.l.ſi.C.de ve.iur̄.cū.l.ij.§. ſed diuine. prio/
res eīm ꝛ maiores inferioribus preponunt꜡.C.de no.C.fa
bri.l.vnica.poſt meḋ.facit ex̄ de maio.ꝛ obe.c.ſ.vbi de hoc
no.ꝛ.c.ſtatuim⁹.ꝛ.c.quū inferior. ¶ P Eſt aūt multiplex
maioritas:ſc3 dignitatis.ex̄ de elec.dudū.§.geſtis igitur.
ex̄ de offi.del'.paſtoralis. Tēporis.ex̄ de ma.ꝛ obe.c.ſ. Se/
necturis.ff.de iur̄.immu.ſemꝑ.ex̄ de tranſla.quāto. Prela
tionis ſiue diſpēſatiōis.ex̄ de elec. trāſmiſſam.ex̄ de iudi.
at ſi clerici. Conſecratiōis.ex̄ de cōſe.ec.vel al.aqua.ex̄ de
maio.ꝛ obe.c.ꝑ tuas.ꝛ.c.quū inferior. Ordinatiōis.ex̄ de
maio.ꝛ obe.ſtatuim⁹.hic adde qḋ ſcripſi.ſ.in art.lxviij.℣.
ad horū ſuppletionē. Scḋo rōne ſubiecti.ſ.aīe que oībus
reb⁹ hūanis ꝑponēda eſt.C.de ſacroſctis eccl'ijs.ſancim⁹
ſ.xij.q.ſ.ꝑcipim⁹.xxxviij.di.ſedulo.ꝛ quanto q̄s melioꝛib⁹
ꝛ maiorib⁹ ꝑeſt:tanto ipſe maior ꝛ honeſtior eſt.in aut꜡.de
defenſo.ciui.§.nos igit꜡. Immo ꝛ ex hoc ſequit꜡ ꝙ oīa tēpo
ralia ſubſint ei.nā aīa facta eſt ad ſeruitiū dei: cetera aūt
ad ſeruitiū anime.ꝛ conſueuit dici ꝙ q̄ habet ruſticū: ha/
bet ꝛ bouē.ꝛ hoc etiā probat꜡ per pal'.c.ꝑ venerabilē.ibi.
in prin.ꝛ probabilius reputat꜡ vt eos ad actus legitima/
re valeat ſeculares. vnde ꝓpterea creata eſt aīa ad ima/
ginem dei.xxxiij.q.v.hec imago.hominē eīm creauit deus
ꝓpter ſe cognoſcendū ꝛ diligendū: alia ℣o ab hoīe fecit
ꝓpter hoiem.ſ.ad ei⁹ vtilitatē.ꝗ iō vltimo creatus eſt hō:
q: qḋ vltimū eſt i opatiōe:pmū eſt i intētiōe ſm pbm. Ps.
viij. Oīa ſubieciſti ſub pedib⁹ ei⁹. Geñ.ſ.ad ſi.ibi: Creſci/
te ꝛ multiplicamini:ꝛ replete terrā:ꝛ ſubijcite eā:ꝛ dñami/
ni piſcibus maris/ꝛ volatilib⁹ celi/et vniuerſis animāti/
bus que mouent꜡ ſuꝑ terrā. Itē Paulus.ſ.ad Cor.iij.cir/
ca ſi. Oīa aūt veſtra ſunt:ſiue paulus:ſiue apollo:ſiue ce/
phas:ſiue mūdus:ſiue vita:ſiue mors:ſiue ꝑſentia:ſiue fu
tura.oīa eīm veſtra ſunt:vos aut chriſti: chriſt⁹ aūt dei.
xxiij.q.vij.ꝙ aūt . in ſi. Sic ergo ꝑ quādā cōſequētiā:q̄ ha
bet regere animas:non eſt excluſus ab his que ſunt ſubie
cta animabus.ꝛ qui habet quod maius eſt: hab3 ꝛ quod
minus.vt predi.c.precipimus.ex̄.de dona.inter vi.et vxo.
per veſtras.§.fina.ibi:quū ergo ſatis ei poſſit modicū cre
di dotis: cui creditū eſt corpus vxoris.ex̄ q̄ ſi. ſint legi.per
venerabilē.ſ.rñſo.ibi: Sic ad actus ſpirituales illos legi/

Probat plurib⁹ rōnibus papā eē ſuꝑ oēs [illegible]

Maio/ritas mul/tiplex.

Rōnes

manꝰ vt poſſint in ep̄os ꝓmoueri: ex quo veriſimiliꝰ cre-
ditur ⁊ probabilius reputat̄ ⁊c̄. ſic ecōuerſo vt q̄ tēporalia
habet habeat ſpūalia. nā tēporalia accidūt anime: nō ecō
tra. ff. de redhibi. ac iuſtiſſime. arg. j. q. iij. ſi quis obiecerit.
vnde dn̄s Matth. vj. loquēs de tēporalibꝰ. dicit ⁊ hec oīa
ſꝫ tēporalia adijcient̄ vobis. vbi expoſitor: nō ait dabunt̄
ne putent̄ eē terminꝰ vie/ſed adijcient̄: q̄ſi adiectiuo mō/
nō ſubſtātiuo. Vn̄ Chryſ. nō dixit dabunt̄: quia quaſi ni-
hil ſunt. ⁊ ita q̄re futura: et accipies p̄ſentia. ſed quidā
Exīmia de adiectiuo faciūt ſubſtantiuū: ⁊ ecōuerſo. ſ. de ſubſtanti-
ſnīa Au- uo faciūt adiectiuū. de q̄bus Aug. Ve eis q̄ derelinquūt
guſtini. te dn̄e: ⁊ oberrāt in veſtigijs tuis: ⁊ nutꝰ tuos p̄ te amāt.
⁊ obliuiſcunt̄ quid innuāt. Nutus tui ſunt oīs creatura
rū genus. In typo iſto merito pōt dici terra vacua ⁊ ina-
nis. Gen̄. j. in p̄n. Sūt aūt tēporalia ad ſolatiū ⁊ corpo-
Finis tē ris ſuſtentationē: vt in peregrinatiōe viaticū. In ſeruitio
poraliū dei ſpiritualia ſunt ad decorē aīe vt digna ſit viſione dei.
et ſpūa- Eterna ſunt ad ꝯſummationē vtriuſqꝫ: vt beatificemur
liū. in regno dei. Bona ergo tēporalia dant̄ in ſolatiū: ſpūa-
Rō. iij. lia in meritū: eterna in p̄miū. ¶ Tertio ratiōe ꝓbabili cō
grua: quia ſicut chriſtus eſt deus ⁊ homo: vtramqꝫ perfe-
ctiſſime naturā participās. Athanaſius. deꝰ et homo vnꝰ
eſt chriſtus. Et iterū. pfectus deus pfectꝰ hō. xxiij. di. q̄ ep̄s.
Papa ex̄ de ſumma trini. c. j. ex̄ de here. quū chriſtꝰ. de cele. miſ. i
p̄ticipat quadā. Sic eius vicariꝰ generalis ⁊ ſingularis papa par
vtramqꝫ ticipat cū chriſto quodāmodo naturā diuinitatiſ: quoad
naturā ſpūalia: ⁊ humanitatis quoad tēporalia. Nā quoad ſpūa
cū chri- lia dicunt̄ hoīes dij. Pſ. lxxxj. Ego dixi dij eſtis: quoad tē-
ſto. poralia hoīes q̄ de terra ſunt ⁊ terrena querunt q̄ dicunt̄
cor. vn̄ Phil. ij. Om̄es q̄ ſua ſunt querunt. i. tēporalia. ſic
exponit̄. viij. q. j. ſunt in eccleſia. ⁊ vere: q: de terra ſumus p
Rō. iiij. deſideria ⁊ cogitationes in terram reuertimur. Gen̄. iij.
¶ Quarto rōne fortitudinis: q: ſpūalia fortiora ſunt tē-
poralibus. s̄. de tranſla. inter corporalia. quia temporalia
tranſeūt. Sap. v. Quid nobis profuit ſupbia: aut q̄d diui
tiarū iactātia cōtulit nob: trāſierūt oīa illa tāq̄ vmbra.
Ratio. v ſpūalia nō trāſeūt. Luc. xxj. Celū et terra tranſibunt: v̄ba
Impera aūt mea nō trāſibūt. xxxv. q. x. fraternitatiſ. ¶ V. Quin-
tores et to/q: q̄libet princeps ⁊ imperator: nedū pape ſubeſt/ſed
reges etiā alijs ep̄is: ⁊ ſuo etiā ſimplici ſacerdoti. q̄ ipſum ſoluit
ſubijciū- et ligat ⁊ iudicat. ad hoc. lxiij. di. valētinianꝰ. xcvj. di. quis
tur ep̄is. dubitet. cū duobus. c. ſeq. ex̄ de maio. ⁊ obe. ſolite. §. verū.
⁊. §. potuiſſes. ex̄ de iudicijs. nouit. §. nō igit̄. ex̄ de peni. et
re. omnis. Quū t̄n nullus clericus quātūcumqꝫ minimꝰ
exiſtens clericus ⁊ vtens priuilegio clericali alicui laico
poſſit ſubeſſe perſonaliter i aliquo caſu. xj. q. j. clyta. c. pla-
cuit. xcvj. di. ſatis euidēter. ex̄ de iudi. at ſi clerici. et hoc ho
Rō. vj die ſancit noua cōſtitutio Frederici ſecūdi: q̄ incipit hac
Rō. vij. edictali. ¶ Sexto hoc fulcit̄ infinitis authoritatibꝰ. xcvj.
di. quū ad verū. c. duo ſunt. ⁊ p̄. c. ſolite. ¶ Septimo diui-
Rō. viij. no oraculo: ⁊ antiq̄tate/ſeu diuturna cōſuetudine appro
bata. s̄. ex̄ de tranſla. ep̄o. c. j. ⁊. c. quāto. ¶ Octauo ex vi fi
dei orthodoxe. ſicut eñ ponere duo principia hereticū eſt
xxiiij. q. ſi. quedā. §. cerdoniani. ſic ponere duos vicarios
generales ⁊ ſibi eq̄les in terris hereticū videtur: q̄ad ius
ptinet. Ne igitur videaris hereſiarcha iure: hec ſit fides
tua catholica: ꝙ ſicut vnus eſt deus incōmutabilis. s̄. de
ſum. trini. c. j. p̄mo r̄n. ſic eſt vnus vicarius ſuus in terris
generalis: cui omnes angeli. i. hoīes debent eſſe ſubiecti:
⁊ in oībꝰ obedire: cuius nauis ſtabilis eſt ⁊ immutabilis.
nā etſi q̄nqꝫ fluctuet. xxiij. di. in noīe dn̄i. in p̄ma pte. ⁊. j. q.
iiij. turbat̄ nauicula. nō merget̄. xxiiij. q. j. nō turbat̄. Sic
etiā ſuperiori cōuenit inferior hierarchia: q̄n om̄es hoīes
vicario dei in terris: ſicut in celis deo oēs angeli ſeruiunt
⁊ intendūt. q̄n ꝟo ſuperbiūt ⁊ reſiſtūt: turbat̄ inferior: et
offendit̄ ſuperior hierarchia. xj. q. iij. qui reſiſtit. ⁊ melius
Rō. ix. lxxix. di. ad hoc. ¶ Nono ratione vnitatis: que diuiſionē
nō recipit. xxiiij. q. j. loquit̄. ergo quū vna ſit t̄n eccleſia ge
neraliter ſimul collecta. de conſe. diſt. j. eccleſia. vnum ba-
ptiſma: vnus deꝰ: vna fides/vt ibi Eph. iiij. vij. q. j. noua-
tianus. nō poteſt habere vna ſpōſa generalis/niſi vnum
ſponſum generalē: nec alium ſibi parē et equalem. ar. ad
hoc. ex de preben. quū nō ignores. faciunt. vij. q. j. ſcire. ⁊. c.
ſicut. aliud eſt dicere opinio monſtroſa. ex̄ de offi. ordi.
q̄m. ⁊ in ſuperioribus primis articulis de hoc ſatis dictū
eſt. hac etiā ratione nullus ſapiens rex ordinat regnū ſuū
ad diuiſionem/ſed ad vnitatē: quia omne regnū in ſeipſo
diuiſum deſolabit̄. Matth. xij. Luc. xj. ⁊. xxv. q. ij. ſi ea. Sed
deus eſt rex ſapientiſſimꝰ a quo eſt omnis ſapiētia. Sap. j.
⁊ cui dicitur in Pſ. ciij. Omnia in ſapiētia feciſti: ergo re-
gnum ſuū quod eſt eccleſia. de quo alibi dicitur Matth.
xiij. Mittet filiꝰ hominis angelos ſuos ⁊ colligent de re-
gno eius omnia ſcandala: quod Grego. in homilia de cō
muni virginū intelligit de eccleſia militanti: vbi ſunt ſcan
dala facta tota die. Sic cōgregationē fideliū nō ordinat
deꝰ ad diuiſionē/ſꝫ ad vnitatē: ordinaret autē ad diuiſio
nē/ſiue ſchiſma: ſi in eccl̄ia duo capita ordinaſſet: q̄rū vnū
alteri nō ſubeſſet. q: tūc eēt occaſio ꝙ aliq̄ ex ſubditis ad
hererēt vni: alio ꝯtēptori alij ecōuerſo: vel q̄d eēt iurgiū in-
ter eos ſicut inter paſtores abraā ⁊ loth q̄ eq̄les in potē-
tia videbant̄. Gen̄. xiij. Igit̄ nō niſi vnū caput i vna vni-
uerſali eccleſia ordinauit loco ſui qui eſt caput eccleſie. ad
Ephe. j. et Col. j. ⁊. ij. Et ipſum loquor de chriſto: dedit ca-
put ſuper omnē eccleſiā que eſt corpus ipſiꝰ. xxiiij. q. j. ad-
uocauit. Et ipſe aſcēſurus in celum corporaliter a nobis
recedēs/ne ſine capite corporali et viſibili remaneret: de-
dit loco ſui Petrū: ⁊ poſt eū ſucceſſores ſuos/dicēs Ioā.
vlti. Paſce oues meas. vt. s̄. ſepe dictū eſt. et eſt expreſſum
in illo. c. pro humani. de homici. lib. vj. Nec valet dicere ꝙ
romani vel alij ad quos deuenit imperiū/eligebāt impe
ratores. quia ſicut ex ſola violentia competebat eis: vt to
tius orbis vicē gererent: ita ⁊ imperatori electo ab eis cō
petebat toti orbi ex eadē violentia imperare. ¶ X. Deo
autē qui ex malo ſcit eligere bonum. placuit ſm̄ Auguſti.
xviij. de ciui. dei. c. xxij. per romanos orbem debellare ter-
rarum: vt in vnā ſocietatē reipublice legemqꝫ perductū/
longe lateqꝫ pacaret: que pacatio valuit poſtea ad fidem
chriſti liberius predicandā: ⁊ dei cultum amplius dilatā-
dum. et propterea chriſtus tēpore pacis naſci voluit. Luc.
ij. Exijt edictū. ¶ Itē decimo om̄is poteſtas q̄ in eccleſia Ratio. x.
eſt a deo eſt: nō eſt poteſtas niſi a deo. Roma. xiij. xj. q. iij.
qui reſiſtit. ⁊ Joan. xix. Nō haberes in me poteſtatē vllā/
niſi tibi datuꝫ eſſet deſuper. facit. xxiij. q. j. quod culpatur.
ſed que a deo ſunt/ordinata ſunt. vt d̄r ibidem. Rom̄. xiij.
Ergo iſte due poteſtates ſpiritualis ⁊ tēporalis: que ſunt
in eccleſia ordinate ſunt: nō autē eſſent ordinate/ſed po-
tius diſſipate: ſi vna alteri minime ſubderet̄. facit. lxxix.
diſt. ad hoc. igitur vna alteri ſubiecta eſt: ſed nō ſpiritua-
lis temporali. vt. xcvij. diſt. quis dubitet. cum ſeq. ergo tē-
poralis ſpirituali tāq̄ digniori. xcvj. di. duo ſunt. ¶ Itē Rō. xj.
vndecimo om̄is poteſtas dependēs in eſſe ab alia: ſicut a
totali cauſa eſt illi ſubiecta: ſꝫ poteſtas tēporalis eſt hmōi
reſpectu ſpūalis: igit̄ eſt illi ſubiecta. Minor ꝓbat̄: q: q̄d
eſt cauſa totalis tēporalis poteſtatis eſt in eadē eccleſia.
Sꝫ cauſa totalis eccleſie q̄d eſt eccl̄ia/eſt gratia ſpūſan-
cti q̄ ſpūaliter regeneramur: dicēte ap̄lo. j. ad Cor. xij. In
vno ſpū om̄es nos baptizati/ſiue gētiles/ſiue iudei/ſiue
ſerui/ſiue liberi/in vnū corpus ſumus: ⁊ omnes vno ſpū
potati ſumus. vbi glo. dicit ꝙ hic fideles om̄es ſunt vnuꝫ
corpus: q: oēs ſunt baptizati in vno ſpiritu quo efficiunt̄
vnanimes: ſicut totum corpus hominis vna anima vege
tatur. et Augu. ibi dicit: ꝙ ita ſpirituſſanctus facit omnia
in mēbris corporis chriſti: ſicut vna anima videt i oculo.
audit in aure: ⁊ i ceteris oībus oīa facit. ḡ ptās baptizādi
⁊ adminiſtrādi ſacramēta alia q̄bꝰ regeneramur ſpūalr:
⁊ gratiā ſpūſſcti recipimꝰ: q̄ ſic vnū corpꝰ efficimur: eſt cā
ptātis tp̄alis i eccl̄ia exiſtētis. ¶ Itē. xij. ſic̄ videmꝰ in ma Rō. xij.
iori ⁊ minori mūdo naturali: ſic ⁊ i mūdo myſtico. i. in cō-
gregatiōe hoīm: ⁊ maxie fideliū debemꝰ arguere eſſe: ſꝫ
in maiori mūdo naturali videmꝰ ꝙ corpa inferiora regu

lantur ⁊ ſubijciunt̄ corporibus celeſtibus: ⁊ corpora celeſ
ſtia ſpiritibus: ſcʒ intelligētijs ⁊ mouētibus. Ita ſimiliter
⁊ in minori mūdo. i. in hoīe corpus regulat̄ ⁊ ſubijcit̄ aīe
naturaliter: ⁊ ab ea vitam recipit. ad hoc. lxxxix. di. ad hoc
de peni. di. j. reſuſcitatus. ſub. §. hoc idē ſm Aug. x. de ciui.
dei. c. vj. aīa vtit̄ corpore ſicut ſtimulo ⁊ inſtrumento. igit̄
ſic erit in mūdo myſtico qui eſt vniuerſalis eccleſia ꝙ poſ
teſtas tēporalis regulabit̄ ⁊ ſubijciet̄ ſpūali: ⁊ ꝑ cōſequēs
Xiij.rō. imperator pape. ¶ Itē. xiij. phs. ij. phyſicoꝝ ꝓbat ꝙ mate
ria eſt ꝓpter formā per hoc ꝙ ars inductiua forme prīci
pat̄ ⁊ imperat arti ꝑparatiue materie: ⁊ hec preparatiua
materia / ac etiā operatiuū ordinat̄ ſicut ad finem ad ope
ratiuū ꝑ partē inductiuā forme. Exēplū ars edificatiua
q̄ eſt inductiua forme dom⁹ imparat dolatiue lignorū vt
ꝑparet ligna ſm exigentiā forme domus inducende ad
quā ligna dolata ordinant̄: ſicut ad finē. ſicut ergo eſt in
actibus: ſic pōt argui in poteſtatibus ꝙ illa poteſtas prin
cipatur ⁊ imperat alteri poteſtati: ad cuius actū tanꝙ̄
ad finē ordinat̄ actus alteri⁹ poteſtatis. Sed ad actus ꝓſ
prios poteſtatis ſpūalis: qui ſunt deū colere in ſacrificijs /
quibus vult ab hoīe coli: ⁊ regenerare hoīes ſacramētis
eos ordinātibus ad vitā eternā: immediate ordinat̄ pote
ſtas ſpūalis ſiue imperialis: ⁊ eius actio ſicut ad finē / diſ
cente Augu. v. de ciui. dei. c. xxiiij. Nec eñ nos chriſtianos
quoſdā imperatores ideo felices dicimus / q: vel diutius
imperarūt / vel q: imperantes filios morte reliquerunt. ⁊
infra. Sed ſi iuſte imperant ⁊ poteſtatē ſuā ad dei cultum
maxime dilatādū ordināt. Adde hic qđ ſcripſi in. lxij. art.
℣. qm̄ igitur. vñ et Iſido. Cognoſcāt principes ſeculi deo
ſe debere eſſe reddituros rationē: ꝓpter eccleſiā quā chriſ
ſto tuendā ſuſcipiunt ⁊c. xxiij. q. v. principes. igit̄ poteſtas
Xiiij.rō. ſpūalis imperat tēporali ⁊ papa imperatori. ¶ Xiiij. con
firmat̄ etiā hoc: q: illa poteſtas q̄ immediatius ⁊ directi⁹
ordinatur ad finē ſimpliciter vltimū cōſequendū eſt ſimſ
pliciter ſublimior: illa que nō niſi mediāte illa ordinat̄ ad
conſeq̄ndū illū. ita ꝙ ſicut finis eſt ſub fine: ſic ⁊ poteſtas
ſub poteſtate. xi. q. iij. q̄ reſiſtit. Sed poteſtas ſpūalis imeſ
diate ac directe ordinatur ad finē ſimpliciter vltimū cōſe
quendū: ſcʒ vitā eternā. ar. ho. xcv. diſ. eſto. ℣. recordemur.
poteſtas ꝟo tēporalis nō niſi mediāte ſpūali: ꝑ quāto ſcʒ
ordinatur ad cultum dei dilatandū ⁊ defendendū. vt per
cap. principes. qui cult⁹ eſt actus poteſtatis ſpūalis: ergo
Xv.rō. poteſtas ſpūalis eſt ſimpliciter ſublimior tēporali. ¶ Xv.
Itē papa eſt verus vicari⁹ chriſti: cui đ: Ioan. vlti. Paſce
oues ⁊c. ſicut ſepe. s̄. dictum eſt. ſed chriſto: vt hoī data eſt
omnis poteſtas in celo ⁊ in terra. Matth. vlti. dicēte ibi
Rabano in glo. nō de coeterna pr̄i diuinitate: ſʒ de aſſum
pta loquit̄ humanitate. Illi aūt poteſtas data eſt q̄ pauſ
lo antea fuerat crucifixus ſepultus in tumulo q̄ et reſurſ
rexit. Igitur ⁊ pape data eſt oīs poteſtas in terra ⁊ ſpi
ritualis ⁊ tēporalis. de hoc etiā. s̄. dixi. ¶ Itē. xvj. ſicut. s̄.
Xvj.rō. dixi melchiſedech ſacerdos ⁊ rex aſſimilat⁹ filio dei fuit:
cui chriſtus ſuccedit ſm apl'm ad Heb. vij. cui et papa in
vtraqʒ dignitate ſuccedit ſicut homini: q: Apoca. xix. đ: ꝙ
chriſt⁹ habet ſcriptū in veſtimēto. i. in humanitate aſſumſ
pta ⁊ in femore ſuo. de quo femore Gen. xxiiij. in prin. po
ne manū tuā ſubt⁹ femur meū: q: chriſtus ex abraā naſciſ
tur. Matth. j. Liber generatiōis ⁊c. rex regū ⁊ dñs domiſ
nantiū: igitur ⁊ papa eius vicarius eſt ⁊ rex. Hoc eſt etiā
qđ dicit apl's ad Eph. j. ꝙ deus oīa ſubiecit ſub pedib⁹
chriſti. i. ſub humanitate eius ſm glo. q: ſicut pes eſt infeſ
rior pars corporis: ita humanitas eſt inferior natura in
chriſto: ⁊ ipſum dedit caput ſuꝑ oēm eccleſiā q̄ eſt corpus
ipſius. vbi glo. dicit ꝙ ꝓprie đ: caput eccleſie ſm humani
tatē ſm qđ cōiungitur ei natura ⁊ gratia. Sed papa ſoſ
lus eſt eius vicarius: vt ſepe dictū eſt. igitur ipſe ſolus eſt
caput eccleſie militantis / vel tenet capitis chriſti locū: cui
omnia membra eccleſie ſunt ſubiecta vt chriſto: q̄ fuit rex
⁊ ſacerdos. ad hec. xix. diſt. ita dñs. ex lib. vj. de elec. fundaſ
menta. vnde ⁊ petro vicario ſuo dixit Ioan. j. Tu vocabe

ris cephas: qđ latine ſonat caput: eo ꝙ pro capite ſit cōſ
ſtitutus aploꝝ. vt dicit papias. xxj. di. in nouo. xxij. diſt. c. j.
vnde ⁊ clerici qui ſub nullius diſciplina / vel ꝓuidētia epi
viuunt acephali vocant̄. xciij. di. nulla ratiōe. ¶ Itē. xvij. Rō.xvij.
apud illū reſidet regalis ſiue imperialis dignitatis pleni
tudo: cui de iure cōpetit imperiū trāſferre: qđ eſt vni auſ
ferre ⁊ alteri cōferre ius ⁊ poteſtatē eligendi imperatoſ
rē / tribuere / electū examinare / inungere / cōſecrare / ⁊ co
ronare: ⁊ ꝑ conſequens approbare vel reprobare: ſed hec
omnia de iure cōpetunt pape. vt dicit ex de elec. venerabi
lem. ex in clemē. de iureiu. romani principes. ⁊ in clemē. de
re iudi. paſtoralis cura. ⁊ ex lib. vj. de re iud. ad apl'ice. et
de hoc. s̄. dixi in. xiij. art. ℣. item tenet. facit ad hoc. q: papa
priuat etiā reges regnis ⁊ ſubſtituit alios ⁊ abſoluit fide
les a fidelitate eoꝝ. Pōt etiā nedū ipſe: ſed etiā q̄libʒ epi̅s
reges ⁊ imperatores excōmunicare. ad hec. xv. q. iij. alius
⁊. c. nos iuratos. ex lib. vj. de ſup. negli. p̄. grādi. xcvj. diſti.
duo. ¶ Itē. xviij. apud illū reſidet poteſtatis plenitudo: Rō.xviij.
ad cuius iudiciū referri debet omne arduū vel ambiguū
vel difficile tā in ſpūalibus ꝙ̄ in tēporalibus: ſed talis eſt
papa. vt per. c. per venerabilē. ex qui fi. ſint legi. ⁊c. ¶ Itē Rō.xix.
xix. ille eſt ſimpliciter p̄latus omniū ⁊ monarcha: ex cui⁹
iudicio pendet oēs: ⁊ q̄ pro oībus eſt redditurus in diſ
uino iudicio / ſeu examine rationē. hi eñ ſunt actus p̄laſ
ti: ſed papa eſt hmōi. vt. xcvj. diſt. duo ſunt. ⁊. ix. q. iij. aliorū
ergo ⁊c. Et ſi dicatur ꝙ eſt monarcha in ſpūalibus: ⁊ non
in tēporalibus: nō eſt verū: q: ꝓpter cōtemptū in ſpūalib⁹
papa punit imperatorē in tēporalib⁹. lxiij. di. hadrianus.
¶ Itē. xx. ille eſt maior alio qui ipſum iudicare: ⁊ a q̄ iudi Rō.xx.
cari nō pōt: ſed papa pōt imperatorē iudicare / ⁊ oēm hoſ
minē: ⁊ a nemine iudicari. xl. diſ. ſi papa. ⁊. ix. q. iij. nemo. q̄
⁊c. ⁊ de hoc. s̄. dixi. ¶ Itē. xxj. Luna a ſole recipit luminis Rō.xxi.
dignitatē: ⁊ imperator luna a papa ſole culmis dignitaſ
tē: ſic arguit̄ per. c. ſolite. ex de ma. ⁊ obe. ¶ Itē. xxij. Huſ Rō.xxij.
go de ſacramētis lib. ij. par. ij. c. iiij. dicit ꝙ quantū vita ſpi
ritualis dignior eſt ꝙ̄ terrena: ⁊ ſpūs ꝙ̄ corp⁹: tantū ſpiriſ
tualis poteſtas terrenā poteſtatē ſiue ſecularē honore ac
dignitate p̄cellit. Nā ſpūalis poteſtas terrenā poteſtatē ⁊
inſtituere habet vt ſit: ⁊ iudicare habet ſi bona non fueſ
rit: ipſa ꝟo a deo inſtituta eſt primū: et cū declinat a ſolo
deo iudicari pōt: ſicut ſcriptū eſt. j. Coꝝ. ij. Spūalis iudiſ
cat oīa ⁊ ipſe a nemine. ⁊ hoc declaratuʒ eſt expreſſe in
populo iſraelitico vbi primū a deo ſacerdotiū inſtitutum
eſt. Poſtea ꝟo ꝑ ſacerdotiū iubente deo regalis eſt poteſ
ſtas ordinata. Audi vocē ꝑpl'i in oīb⁹ que loquunt̄. j. Reg.
viij. dedit eis regē ſaulē. ¶ Itē. xxiij. Amb. oſtēdit in ſuis Rō.xxiij.
ſcriptis: ꝙ aurū nō tam p̄cioſius ſit plūbo ꝙ̄ regia poteſ
ſtate ſit altior ordo ſacerdotalis. Itē idē. ſublimitas epaſ
lis nullis poterit cōparationibus adequari. ſi regū ful
gori compares: ⁊ principū diademati: longe erit inferi⁹
ꝙ̄ ſi plumbi metallū ad auri fulgorē cōpares: q̄ppe quū
videas regū colla ⁊ principū ſubmitti genibus ſacerdoſ
tū: ⁊ oſculata eorū dextera orationib⁹ eorū credant ſe cōſ
muniri. xcvj. di. duo ſūt. ¶ Itē. xxiiij. Ioānes papa. impeſ Rō.xxiiij.
ratores chriſtiani ſubdere debēt executiōes ſuas eccleſiſ
aſticis p̄ſulib⁹ nō p̄ferre. xcvj. di. ſi imperator. in fi. Dicēdū
eſt ergo ꝙ apud papā reſidet vere ⁊ originaliter vtriuſqʒ
poteſtatis ⁊ iuriſdictionis plenitudo. Sed poteſtatē tem
poralē regulariter ↄcedit imperatori ⁊ alijs regibus qui
ſub imperio debēt eſſe. vij. q. j. in apibus. vbi de hoc. ff. ad
l. rho. de iac. de p̄catio. l. q̄ leuāde. lxiij. di. hadrian⁹. vbi de
hoc. ⁊ mediante ipſo ipſi exercēt ſibiipſi nō auferēdo: ſed
ipſam inīūgere / ac eius executionē certis caſib⁹ reſeruāſ
do. ex q̄ fi. ſint legi. ꝑ venerabilē. §. rationib⁹. hinc eſt etiā
ꝙ imperator dño pape fidelitatē iurat et eius fidelis eſt.
lxiij. diſt. tibi dño. ex in clemē. de iureiu. romani principes.
vbi de hoc expſſius. ¶ S Caſus aūt in q̄bus ſe eccleſia
de tēporalib⁹ intromittit ſunt. Primus qn̄ imperator vel
princeps donat eccleſie iuriſdictionē in caſtro vel villa
vel ꝓuincia: ſicut habet eccleſia in patrimonio beati Petri
i. e. vt p. e. §.

tri vt ſ. §.rationibus.in marchia anchonitana:in romandiola:in ducatu ſpoletano:in comitatu cāpanie/⁊ in multis alijs terris. Regnū etiā ſicilie patrimoniū eſt eccleſie. xxiiij.di.valde.ex̄ de re iudi.ad apl̄ice.vj.li.⁊ totū imperiū occidentis ex donatione cōſtantini.xcvj.diſt.conſtantinꝰ. Unde vere ⁊ ꝓprie papa monarcha eſt occidētis: vn̄ neceſſe eſt etiā per hanc rationē/ꝙ ab eo in occidente imperiū teneatur.⁊ reuera dicꝰ eſt dn̄s ⁊ imperator legitimꝰ vtilis. Secundus eſt qn̄ occurrit aliquid difficile vel ambiguū.vt p̄dic. §.rationibus. Tertius eſt ratione delicti.ex̄ de iudi.nouit. Quartus eſt quū iudex ſecularis eſt negligens vel iniuſtus: preſertim vacante imperio:quo vacāte/papa imperatori ſuccedit:vt eſt hodie declaratū.ex̄ in clementi.de re iudi.paſtoralis.§.finali.ex̄ de fo. compe.licet. vbi de hoc ꝑ glo.⁊ docto.poſt.j.no.⁊ in alijs caſibus ibi in glo:adde hic qđ no.j.in.lvj.ar.§.ex his aūt.v̄.de qbꝰ autē. Et ex hoc clare patet ꝙ papa ex ſe iuriſdictionē habeat temporalē:q: alias eius executionē in p̄dictis caſibus nō haberet:niſi ei cōcederet imperator. Hoc etiā ptz ꝑ illud Luc.xxij.ſuperius allegatū: Ecce duo gladij ⁊c.quoꝝ vnꝰ ſm glo.fuit euaginatus:⁊ alter nō.per quos intelligitur dicta duplex poteſtas. Per euaginatū ſp̄ualis: vnde ⁊ ꝑcuſſionē petri:q abſcidit auriculā malchi ſerui pōtificis. Joan.xviij.euaginatio ſp̄ualiter moralizat.xxiiij.q.j.ſi petrus. Per nō euaginatū tēporalis:vt ꝑ euaginationē intelligat poteſtatis executio:vt ſic apud chriſtū ⁊ eius vicarios ſit vtraqꝫ poteſtas:ſed tēporalis quātū ad iuriſdictionē/nō quantū ad executionē vniuerſaliter loquēdo. nō quia nō poſſit:ſed q: vt d̄r.ij.Timoth.ij.x.di.qm̄.decuit vt ſp̄ualis actio a carnalibꝰ diſtaret incurſibus:⁊ deo militans minime ſe negotijs ſecularibꝰ implicaret.idē.xcvj. di.quū ad verū.facit opti.xj.q.j.te qdē.cū.c.ſeq.⁊.§.ex his oibus.ij.ibi:ſecularia igit̄ iudicia.adde ad iſtum arti.⁊.§. alias obiectiones ⁊ ſolutiones quas poſui.j.in.lix.arti.in §.reſtat. ¶ T.

Euaginatio gladij qd ſignificet.

Ad illa que poſſunt dici vtraqꝫ poteſtatē/ſcꝫ temporalē ad papā nō ꝑtinere:⁊ iuriſdictiones eſſe diſtinctas:reſpōdendū eſt.⁊ primo ad id: Reddite q̄ ſunt ceſaris ceſari:⁊ q̄ ſunt dei deo.in ar.xij.⁊ Matth.xxij. Marc.xij.⁊ Luc.xx.⁊.xxiij.q.viij.conuenior.cū.§.p̄e.ecce ꝙ.xvj.q.vij.maiores.dico ꝙ ſicut a deo nō excludit̄ dn̄atio in tēporalibus:q: dn̄i eſt terra ⁊c̄. Pſ. xxiij.⁊ Pſ.lxxxviij.viij.di.quo iure.ex̄ de deci.tua.ij. ꝙuis appropriatius attribuat̄ ſibi dn̄atio in ſp̄ualibus/ꝓpter excellentiā ſp̄ualiū reſpectu tēporaliū. ex̄ de maio.⁊ obe. ſolite.ita nec a dei vicario excludet̄. Unde licet iſta reſpōſio fuerit cauta:ne interrogantiū neq̄tia poſſet ipſum capere in ſermone:fuit tn̄ veriſſima/⁊ ad ꝓpoſitū noſtrum dicta.quū em̄ dei ſunt oīa:et eiꝰ imperiū ⁊ regnū. Dan. ij.ad fi.ibi:in diebus aūt.qđ iubet chriſtus ceſari eſſe reddendū/debet ⁊ dicit̄ etiā ⁊ deo reddi:q: ceſari eſt reddendū ꝓpter deū/q imperiū ordinauit vt inſtrumentū ſuū ⁊ ſui vicarij/ad defenſionē fideliū ⁊ eoꝝ ꝯuerſationē pacificā cōſeruandā.xxiij.q.v.principes.⁊.c.adminiſtratores.⁊ ſic intelligit̄ qđ dicit.l.ꝙ ſumma nobis dona a deo conceſſa ſunt ſacerdotiū ⁊ imperiū.in autē. quō oportet epiſ.in prin.col̄.j.⁊ tamē vtrumqꝫ exercuit chriſtus:vt legit̄ ⁊ no. x.di.qm̄.⁊.xcvj.di.quū ad verū. Sicut ergo diuiſio eorū q̄ ſunt ceſaris:eſt diuiſio nō diſparatoꝝ/ſed ſuperioris ⁊ inferioris:q: oīa que ſunt ceſaris/ſunt etiā dei:⁊ nō econuerſo.ſic dominatio imperatoris eſt pape ſuo modo:⁊ nō ecōuerſo:⁊ ſicut dominatio imperatoris eſt dei principaliter ⁊ ſicut cōferētis ⁊ cōmunicantis eā: ceſaris autē eſt ſicut miniſtri ⁊ cui cōmunicat̄.ſic etiā principaliter eſt pape eā conferentis ⁊ imperatori cōmunicantis. Preterea nullus negat quin comes ſit ſubditꝰ regi vt in libro feudorū:quia comitatus intra terminos alicuiꝰ regni ſunt: ergo de eius iuriſdictiōe ſunt.vide quod legit̄ ⁊ no.ex̄ de offi.archi.c.fi.maxime per Innocē.dicit̄:⁊ tamen ſubditi comitis aliud debēt regi ⁊ aliud comiti.⁊ dicet̄ eis a vero iudice reddite que ſunt comitis comiti:que ſunt regis regi. Ex hoc tamē nō pōt argui ꝙ dominiū comitis non ſit regis tamꝙ̄ principalis et directi dn̄i: licet comes vtilis dn̄s ſit. Papa etiā in imperio ſuperior dn̄s eſt. ex̄ in clem̄. de re iudi.paſtoralis cura.§.fi.ibi: Ex ſuperioritate quam ad imperiū nō eſt dubiū nos habere:⁊ fidelitatē iurat pape imperator pro imperio:ergo ab eo tenet illud.vt p̄e.c. paſtoralis.⁊ in clem̄.de iureiur̄.romani p̄ncipes. Itē ideo dixit dn̄s dictū v̄bū: Reddite que ſunt ceſaris ⁊c̄.vt oſtendat ꝙ imperatori/⁊ cuilibet poteſtati ius ſuū ⁊ cēſus ſoluēdus ſit:vt ſit probatio ſubiectionis.x.q.iij.illud.C.de epiſ. ⁊ clericis.nulli.ex̄ de cēſi.oīs. Ceterū nullus negat qn imperatori iura debita ſint ſoluēda:nec i hoc nec in alijs iuribus papa intendit imperatori in aliquo derogare.ex̄ de iudi.nouit.q̄ fi.ſint legi.cauſam q̄.ij. Quia ſi cuiqꝫ ſua iuriſdictio nō ſeruat̄:ordo eccleſiaſticus cōfundit̄.xj.q.iij. ꝯuenit.ſed nō ꝓpterea in imperio ius habere papā negatur:vt plene ſuperius eſt ꝓbatū. ¶ V Secūdo ad id qđ opponit̄ de Joan.vj.c. Jeſus ergo quū cognouiſſet quia venturi erant vt raperet ⁊ facerēt eū regē: fugit iterū in montē ipſe ſolus.⁊ ad illud Joan.xviij. Regnū meū non eſt de hoc mūdo.⁊ qđ ſequit̄:nūc aūt regnū meum nō eſt hinc:rn̄deo ꝙ quantū ad literā exponēdo fecit hoc:quia quū eſſet rex regū/⁊ vniuerſalis dn̄s oīm/nō oportebat ꝙ amplius rex fieret illius parue regionis. vn̄ Joā.xviij. Pilato dicēte ſibi: Ergo rex es tu/nō negauit ſe regē:ſed dixit: Tu dicis/q: rex ſum ego. Moraliter vt dicit glo.fecit hoc docens proſpera mūdi fugere:⁊ ꝯtra ea orare.refert ſe ad illud ꝙ ſolus erat in mōte vbi eſt locus oratiōis vnde Greg.ait: Rex fieri noluit:ad crucis patibulum ſponte venit:oblatā gloriā culminis fugit:penā probroſe mortis appetijt:vt membra eius diſcerent fauores mūdi fugere:errores minime timere. Quanto inquā ergo chriſtus eſſet dn̄s mūdi in temporalibus ⁊ ſpiritualibus:pro quanto erat ſummus pontifex:ſubditos conabat̄ trahere ad regnū celeſte cōſequendū:quia ad hoc venerat: qđ nullus bene conſequit̄:niſi cōtēnendo terrenū. Unde Leo papa in ſermone de ep̄hia dicit de ipſo: Dn̄s tēporale nō querit regnū/qui preſtat eternū:⁊ tamen in hoc ꝙ vocat eū dominū/ſcꝫ mundi:tribuit ſibi temporale regnū. Uel poteſt exponi. Regnū meū/ſcꝫ quod corde gero ꝑ amorē ⁊ fidelibus meis opto:nō eſt de hoc mundo. Uel regnuꝫ meum ſcilꝫ celeſte/de quo Matth.v.in prin.⁊.vj.⁊ Lu.xj. ibi: Adueniat regnum tuū.quod ſpecialiter dicit̄ eſſe chriſti:quia ibi regnat ⁊ regnaturus eſt in ſanctis.nō de hoc mundo.i.non concordat cū regno mundi. Adde etiā hic qđ ſcripſi in.lix.ar.§.reſtat.v̄.ad illud quod obijcit̄. infra. et in.ij.parte.ar.lvij.in.§. item queſtionem iſtam.q: illud vnicū ⁊ pacificū:iſtud diuiſum et ſeditioſum: vt ꝓbat experientia. Matth.xij.⁊ Luc.xj. Oē regnū in ſe diuiſuꝫ ⁊c̄. Item illud perpetuū. Pſ.cxliiij. Regnū tuū regnuꝫ oīm ſeculorū. Dan.ij.⁊.vij. Iſtud momētaneū ⁊ fragile. Eccl̄i. x. Omnis potentatus vita breuis.j. Mach.xj. Rex ptolemeus impoſuit ſibi duo diademata vna die: et tertia die mortuus eſt. Hiero. Principatus vt ingredit̄/deſeritur: dū tenetur labitur:⁊ incertū eſt qua die finiat̄. Eccl̄i.xxj. Stupa collecta ſynagoga peccantiū:⁊ conſummatio eiꝰ fauilla ignis. quaſi diceret:poteſtas peccatorū deficit vt ſtupa ad ignē. Itē regnū celeſte ampliſſimū. Baruch.iij. Quam magna eſt domus dei:⁊ ingens locus poſſeſſiōis eius.⁊ econtra regnū terrenū eſt anguſtū. vnde Boetiꝰ: Omnis terre ambitus/ad celi ſpatiū puncti obtinet rationem. Idem oſtendit Seneca dicens/ꝙ paucis diebus poſſet nauis a litoribus hiſpanie vſqꝫ ad indiā ꝑmeare: ſed velociſſimus planeta vix triginta annis poteſt explere circulū firmamenti: quod tamē paruiſſimum eſt reſpectu vltimi corporis/ſcꝫ celi empyrei:vbi ſunt angeli:⁊ ſancte anime dei faciem contemplantur. Itē ꝓpter tranquillitatem ⁊ pacem. Eſa.xxxij. Sedebit populus meꝰ in pulchritudine pacis ⁊c̄. Sed regnū terrenū in turbatiōe eſt.

Tēporalis iuriſdictio pape ſubeſt.

Regnuꝫ mundi chriſtus cōtēpſit.

vnde herodes rex turbatꝰ eſt ⁊ oīs hieroſolyma cū illo/
chriſto nato. Matth.ij. Itē propter ſecuritatē. Eſa.xxxij.
Securitas erit vſq; in ſempiternū. ſ; regnū terrenū ſemꝑ
eſt cū timore. Job.xv.ibi: Cunctis diebus ſuis impius ſu/
perbit: ⁊ numerus annorū incertus eſt tyrannidis eius.
Sonitus terroris ſemꝑ in auribus illius: ⁊ cū pax ſit.il/
le inſidias ſuſpicat᷑. Seneca: Nō eſt liber q̄ ſeruos ſuos ti
met. Itē ꝓpter affluentiā. Prouerb.viij. Mecū ſunt diui
tie ⁊ gloria. Ps.lxiiij. Replebimur in bonis domus tue.
item Ps.xvi. Satiabor: cū apparuerit gloria tua. Exo.
xxxiij. Ego oſtendā tibi omē bonū.i.ſummū bonū.in quo
ſolo ſunt omnia bona. Aug. Si bona ſingula creata dele
ctabilia ſunt: cogita in mente ꝙ delectabile eſt illud bo/
nū quod continet iucunditatē omniū bonorū: ⁊ nō qualē
in rebus creatis ſumus experti: ſed tāto differētius quā/
to differt creator a creatura. Si em̄ bona eſt vita creata:
cogita quāto melior vita creatrix. Si bona ⁊ iucunda eſt
ſalus creata: quāto iucūdior eſt ſalus que fecit oēm ſalu/
tē: Si amabilis eſt ſapiētia in cognitiōe creatarum rerū:
ꝙ amabilis eſt ſapiētia/que ex nihilo cōdidit omnia: De/
niq; ſi multe ⁊ magne delectatiōes ſunt in rebus creatis
delectabilibꝰ: quāta delectatio eſt in illo q̄ fecit delectabi/
lia: Sz regnū terrenū eſt in defectu. Seneca. Scias illos
multis indigere qui multa poſſident. Eccl's.v. Ubi mul/
te ſunt opes: ⁊ multi qui comedunt eas. Itē ꝓpter iucun
ditatem. Ps.xxx. Quā magna multitudo dulcedinis tue
dn̄e ⁊c. Bern. Uides quō memoriā ſuauitatis huius aīa
exprimere geſtiens verba multiplicat. Hanc dulcedinem
nouit expertus: inexpertus ignorat. quia nemo ſcit niſi q̄
accipit. Apoca.ij. vnde ⁊ alios ad guſtū ſuauitatis inui/
tans.ait Ps.xxxiij. Guſtate et videte qm̄ ſuauis eſt dn̄s.
Sed regnū terrenū eſt in merore.j. Macha.vj.poſt prin.
In quātā tribulationē deueni: ⁊ in quos fluctus triſtitie
in qua nunc ſum ⁊c. verba ſunt Antiochi regis. vbi ⁊ dr:
Ut audiuit rex ſermones iſtos expauit: ⁊ cōmotꝰ eſt val/
de: ⁊ decidit in lectū: ⁊ incidit in languorē pre triſtitia ⁊c.
quod ſeqt᷑ hoc eſt regnū chriſti qđ nō eſt de hoc mūdo:
Chriſtꝰ rex tēporalis. quia contrariū huic mundo. ¶ X Mꝫ etiā chriſtus vere
rex fuit tēporalis: ⁊ per conſequens papa ſuus vicarius:
apparet ex dictis Richardi ſuꝑ Apocalyp.j.c. ſuper ꝟbo:
Princeps regū terre/dicētis: Reges ſunt triplices. Qui/
Reges triplices dam regunt ſibi ſubditos quoad terrena: vt principes ſe/
culares. Quidā quoad ſpiritualia: vt eccleſiarū rectores.
Quidā regūt ſemetipſos: vt ſinguli fideles. Chriſtus eſt
princeps omniū regū: quia ab ipſo eſt omnis poteſtas ſe/
cularis ⁊ cura paſtoralis ⁊ ſingularis ſolertia cuiuſq; fi/
delis: que cuncta ſicut ab ipſo habēt originē/ſic ſm ipſuꝫ
habere debēt actionē: vt principes per poteſtatē ſecularē
inter ſubiectos ſibi homines teneāt iuſtitiā.facit.xxiij.q.
v.regū. Paſtores per curam paſtoralē/fidelibus ſibi com
miſſis prebeāt doctrinā.facit.xliij.diſt.epheſiis.xj.q.iij.no
lite. ⁊ ſinguli fideles ꝑ ſingularē ſolertiā in ſemetipſis ſer
uent ſanctimoniam.ar.ij.q.j.ſcelus.et illud.j.Pet.ij. Uos
eſtis genus electū regale ſacerdotium ⁊c. Principes ſibi
ſubiectis debent contra raptores homines defenſionē.
Paſtores ouibus ſibi cōmiſſis/contra impugnantes de/
mones inſtructionē.ſinguli autē ſibimetipſis cōtra vitia
reluctationē. huc vſq; ſi. Sic ergo chriſtus ⁊ eius vicariꝰ
papa imperator celeſtis eſt.ex̄ de elec. fundamenta.§. ne
autē.ibi: Imperator celeſtis inſtituit. ⁊.xj.q.iij.iulianus. ⁊
rex celeſtis ⁊ terrenus. vt ex̄ in prohe. decretaliū: Rex pa/
cificus: ⁊ regnū ſuū ſpirituale/nō carnale/non ſit de hoc
mundo: quia caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebunt.j.
ad Cor.xv.ad fi. inſinuans etiā p̄dicta verba: Regnum
meū nō eſt ⁊c. illos ad regnū huius mundi pertinere: qui
auxilio humanarū viriū: nō diuino preſidio ab imminēti
iniuria ſe tueri contendunt. ſic exponit dicta ꝟba domini
Gratianꝰ.xxiij.q.iij.c.j.vbi dicta verba ponunt᷑. ¶ Y Mꝫ
etiam in iſto puncto vult a ſe excludere caliginem intelle
ctus/papam nō cōſiderat hominē: ſed deū quodāmodo/
quia vicariū.ex̄ lib.vj.de elec.fundamenta.§. ne autē.ibi:
Ipſiq; romani pontificis vicarij dei.et c.xi. vbi periculū.
§.ceterū. Creatione vicarij ieſu chriſti ſucceſſoris Petri/
rectoris vniuerſalis eccleſie/gregis dominici directoris.
ex̄ vt eccle.bene.vt noſtrū.§.porro.ibi: Qm̄ em̄ locum dei
teneamꝰ in terris ⁊c. ex̄ de tranſla.quanto.ꝟ.nō em̄. Non
em̄ homo: ſed deus ſeparat quos romanus pontifex qui
nō puri hominis/ſ; veri dei vicem gerit in terris. ⁊.j. Nō
humana: ſed diuina potius authoritate diſſoluit. cum ſi.
Sicut ergo nullus fidelis dubitat qn̄ chriſtus fuerit rex
⁊ ſacerdos: ⁊ rex celi ⁊ terre. vt ex̄ i ſum.tri.j.c.j.§. vna.
⁊ Apoca.xvij. ⁊.xix. ⁊.j.Timoth.vj.ibi: Rex regū ⁊c. ⁊ con
ditor omniū celeſtiū ⁊ terreſtriū: quia omnia per ipſum/
ſcꝫ verbū/ſcꝫ filiū dei/facta ſunt. Joā.j. ⁊ vna perſona in
duabus naturis. vt pz.c. de ſumma trini.c.j.§.hec ſancta.
⁊ hec omīa.s.arti.proximo. ⁊.xiij.latius ſuperius ſunt ꝓ
bata. ¶ Z Sic nullus catholicus dubitare debet quin Papa in terris vtramq; habet poteſtatē
ſummꝰ vicarius generalis in terris pariter vtramq; ha/
beat poteſtatē: immo nō longe eſſet ab hereſi contrariuꝫ
pertinaciter affirmare: quia eſſet negare filiū dei condito
rem terre ⁊ regē: ⁊ ſic ponere duo principia cū hereticis
marchioniſtis.xxiiij.q.vlti.quidā.ꝟ.marchioniſte. Itē q:
omnis poteſtas ab eccleſia eſt: vt.s. probatū eſt.q: extra
eccleſiā nulla poteſtas aut iuriſdictio vera eſt: vt eſt expſſ
ſum.xxiiij.q.j.§.ſed illud. ⁊ de hoc etiā.s.ſatis tactum eſt.
Tertio ad illud quod dicit᷑: ꝙ imperator ex electione ha/
bet ius in imperio: ⁊ pōt adminiſtrare ante confirmatio
nē pape: vt legitur ⁊ no.xciij.diſt.legimus. ⁊ no. Inno. ⁊
Oſtien.ex̄ de elec.venerabilē. Reſpondeo ꝙ nō ꝓpterea
negatur ꝙ papa vtramq; non habeat poteſtatē: quia ius
quod imperator habet: ex electione cōcordi habet.q: ele/
ctus ab illis quos papa ⁊ eccleſia cōſtituit electores. Nā
illi qui eligunt imperatorē a papa habuerunt hoc ius eli
gēdi: vt pz.c. venerabilē. ⁊ pz.c. romani principes. ex̄ in
clemen.de iureiur.j.rn̄ſo. vbi de hoc. ergo originaliter ius
iſtud a papa ſibi cōpetit mediantibus electoribus. ſimile
ad hoc: quia apoſtoli elegerunt.lxxij.diſcipulos.xxj.diſ.in
nouo. ⁊ tamē dn̄s dicitur eos inſtituiſſe.xxj.diſti.§.j. quia
quod per alios fecit per ſe feciſſe dicit᷑. vt ibi no. in glo.ſ;
contra. item quia etiam ſm glo. nō cōſequitur imperator
exercitiū adminiſtrandi/etſi conſequat᷑ ius ex electione:
vt no.lxiij.diſt.quanto. de hoc.j.arti.xl.in fi. ⁊ ar.xliij.ꝟ. et
ꝙ nō. Quarto ad illud.c.xcvj.di. ſi imperator. vbi dicit᷑ ꝙ
diuinitus imperator conſecutus eſt ſuā poteſtatē. ⁊ ad il/
lud quod dicitur ibi in glo. argumentando/nō ergo a pa
pa: reſpondeo ꝙ hoc nō ſequit᷑ ex textu: ſed eſt fallacia cō
ſequentis. ſicut nō ſequitur gentes diuinitus ſunt conſe/
cute baptiſmū: ergo nō mediantibꝰ apl'is. ſimiliter aaron
⁊ filij eius diuinitus conſecuti ſunt ſacerdotiū: ergo non
mediante moyſe: quū Exo.xxviij. dixerit deus moyſi: Ue/
ſties his omnibus aaron fratrē tuū ⁊ filios eius cū eo: et
cunctorū cōſecrabis manus: ſanctificabiſq; illos vt ſacer
dotio fungant᷑ mihi. ⁊ de hoc.xxj.diſ.§.j.ibi: q̄ ex precepto
dn̄i aaron ⁊c. ſic qđ papa facit: deꝰ facit. ex̄ de tranſla.q̄nto.
ꝟ.nō em̄. ⁊ quod imperator habet ab eccleſia: a deo habꝫ.
Nūquid em̄ nō habet approbationē ſui iuris/cōſecratio/
nem/vnctionem ⁊ diadema a deo: ex quo habet a papa.
vt pz.c.romani principes. de iureiur. quis ſapiens nega/
ret hoc: Deus em̄ aliqua facit immediate vt que creat: ali
qua ꝟo mediante creatura: vt.s.in exēplis poſitis.s.et in
Exodo frequēter dicit᷑: Locutus eſt dn̄s ad moyſen. ⁊ in/
telligunt ſancti per interpoſitā creaturā per angelum. et
vtraq; poſſunt dici diuinitꝰ eſſe facta. Ad.c.iiij.xxiij.q.iiij.
quod dicit poteſtates tēporales a deo fuiſſe cōceſſas: ve/
rū eſt quia omīs poteſtas/ſiue imperialis/ſiue alia/a deo
eſt immediate ⁊ principaliter. ad Roma.xiij.in prin.xxiij.
q.j.quid culpatur. ⁊ mediate: quia poteſtas ſub poteſta/
te eſt.xj.q.iij.qui reſiſtit. quia miles a poteſtate recipit gla
dium.xxiij.q.v.miles. ⁊ imperator ab eccleſia: vt.s.pluri/
bꝰ eſt probatum. Quinto ad.c.illa. hadrianꝰ.ij. ⁊.c.ſeq.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Iuriſdictio antiquoꝝ imperatoꝝ.

lxiij.di.que loquunť de poteſtate quá habebant olim imperatores ſupra eccleſiá/leuiter reſpōdeť: quia illam poteſtatē dedit eis eccleſia pro tempore ⁊ pro cauſa:quibus ceſſantibus ceſſauerunt priuilegia illa. ⁊ que ad pnicien eccleſie trahebanť.j.q.j.quod pro remedio.⁊.q.vij. qđ ꝓ neceſſitate vbi de hoc. et nihilominus imperatores illis priuilegijs renuntiauerūt. et hec duplex ſolutio ponitur. lxiij.di.§.verū. Ad ſextū iterū qđ diciť de glo.poſita pre.c. hadrianus.ij.que dicit. Fateamur ergo imperatorē dnm mūdi:cōcedendū eſt in gradu ſuo:ſed ſub papa ſicut.ſ. probatū eſt. Item dñs eſt mūdi quantū ad executionem gladij tēporalis/quo regulariter papa nō vtitur: licet ab eo ſit:vt ſingulariter ſuperius eſt probatū. Sexto ad illud qđ diciť ꝙ iuriſdictiones ſunt diſtincte.vt.x.di.qm̄.⁊.xcvi.di. quū ad verū.quū habeant diſtinctos fines atq̃ obiecta ⁊ actus:concedo.ex hoc tn̄ nō ſequiť quin vtraq̃ poteſtas ſit in eodem:potiſſimū quū poteſtas temporalis reducať in ſpiritualem velut in cauſam:⁊ in multis caſibus papa actus exerceat vtriuſq̃ vt ſuperius eſt probatuꝫ. Itē iſta diſtinctio iuriſdictiōnis eſt quantū ad executionē ꝓpter cauſam aſſignatā in.c.qm̄.⁊ quū ad verū. ſicut etiā proxime in alia obiectione dixi. Septimo ad.c.ſi duobus.ex̄ de appel.qđ dicit ꝙ nō pōt appellari ad papā a ſeculari iudice:fateor: regulariter.quia papa nō intromittit ſe de executione iuriſdictionis in tēporalibus faciēda: ſed eā imperatori committit: ne ſecularibus negotijs impliceť.vt pre.c.quū ad verū.⁊ prori.dictū eſt. ¶ Aa Octauo ad illud quod diciť ꝙ eccleſia ſoluit tributū imperatori.xi.q.j. ſi tributū.⁊.c.magnū.cum ſi.verū eſt: quia res tranſit cū onere ſuo.ex̄ de deci.paſtoralis.⁊.c.quū non ſit in hoie.et no.xxiij.q.viij.§. hinc datur.⁊.c.tributū. in glo. quia cum onere. Nam agri tributarij de quib⁹ dñs tēporalis tributū certū habebat:ſi ad eccleſiā perueniant: iuſtū eſt ꝙ eccleſia ſoluat quod ſoluebat ille qui eccleſie prediū vendidit vel donauit:nec ipſa ſubijcitur eccleſia dño temporali vel regibus:vt probatur precedenti.c.tributū.xxiij.q.viij. ibi:Quia nō eccleſia dari:nō pōtificalis apex ⁊ ita ſubijci regib⁹ pōt. Soluit etiā eccleſia hoc tributū pro cauſa quā ibi aſſignat vrbanus:ſcꝫ pro pace ⁊ quiete qua tueri ⁊ defenſare debent imperatores eccleſiā ⁊ clericos. Nō aūt eccleſia tenetur ſoluere tributū de decimis ⁊ oblationibus: vt tangitur e.q.ſecundū. Nec ſoluit eccleſia in aliquo munera perſonalia:nec angarias/nec pangarias:vt de hoc plene.xvi.q.j.§.nouaꝝ.cū.l.ſeq.placet.legiť ⁊ no.ex̄ de immu.eccle.nō minus. Nec ſoluit aliquid de predijs que ad eā libere peruenerunt:quia bona eccleſiarū ⁊ clericoruꝫ libera ſunt ab omi ſeruitio tēporali: vt legitur ⁊ no. ex̄ de vita et hone.cleri.ex literis. Ratio etiā alia quare ſoluat eccleſia tributū de predijs que eadē tributaria peruenerunt aſſignať.xi.q.j.magnū.vt doceat omnes debere eſſe ſubiectos ſublimioribus poteſtatibus/ſm apoſtolos petrū ⁊ paulū.j. Per.ij.⁊ ad Rom.xiij.⁊ ne quis conſtitutionē terreni regis eſſe ſoluendā putet. ¶ Bb Item ad id nono quod diciť/ꝙ filius dei ſoluit tributū. Matth.xvij. ⁊ pre.c.ſi tributū.verū eſt nō ex debito:ſed vt nō ſcandaliʒaret alios:vt no.xi.q.iij. magnū.i glo. nō ex debito.vnde dñs ait Petro p.c.xvij. Matth. Quid tibi videť ſimō? Reges terre a quibus recipiunt tributū vel cenſum:a filijs ſuis an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi ieſus:Ergo liberi ſunt filij. Vt aūt nō ſcandaliʒemus eos: vade ad mare ⁊c̄.ad idem.xxviij.q.j. iā nunc. ad finē.ibi: Vnde ⁊ ipſe dñs prius quū nō ſe ſoluere tributū debere demonſtraret: ſoluit tn̄ ne ſcandaliʒaret eos/quibus ad eternā ſalutē gerens morem conſulebat. ¶ Decimo ad illud Pauli ad Rom.xiij. Oē omnis anima ſubdita ſit plato ſuo:verū eſt.⁊ ſi bonus eſt:nutritor eſt.ſi malus fuerit: erit tentator.dicit ibi glo. Sed ex hoc nō poteſt argui eccleſiam ſubiectā imperio. Sed arguitur ꝙ cenſus ſignuꝫ eſt ſubiectionis.ex̄ de cenſi. omnis anima. quod verū eſt in eo q̄ ſoluit quia obligat⁹ eſt ſoluere:vt eccl'ia pro pdio

Imperator:quō intelligitur dñs toti⁹ mūdi.

tributario:vt ſuperi⁹ dictū eſt ⁊ quare/ſed nō ſimpliciter vt.ſ.probatū eſt. ¶ Vndecimo ad id.j. Per.ij. Serui ſubditi eſtote oi humane creature ꝓpter deū:ſiue regi tanq̄ precellēti ⁊c̄.rn̄det Innoc.iij.ex̄ de maio.⁊ obe.ſolite.ibi: Scribebat em̄ aplus ſubditis ſuis:⁊ eos ad humilitatis meritū ꝓuocabat. Nā ſi per hoc quod dixit: ſubditi eſtote ſacerdotibus voluit imponere iugum ſubiectionis:⁊ eis plationis authoritatē auferre quib⁹ ſubditos eſſe monebat:ſequeretur ex hoc ꝙ ſeruus quilibet in ſacerdotes imperiū accepiſſet.⁊.j.ꝙ autē ſequitur regi tanq̄ precellēti nō negamus quin precellat imperator in tēporalib⁹ illos duntaxat qui ab eo recipiunt temporalia ⁊c̄. Sed pontifex in ſpiritualibus antecellit:que tanto ſunt tēporalib⁹ digniora:quanto anima prefeŕ corpori: ⁊ qui dicit pōtifex:nō dicit ſummus qui ꝓprie dicitur papa.xxi.diſt.§.j.⁊ qui etiā in tēporalibus antecellit:vt ſuperius eſt pluries probatū. Sed quilibet pontifex maior eſt imperatore: vt xcvi.di.duo ſunt.vt.ſ.dictū eſt. Ex predictis ergo clare pꝫ papa vniuerſalis monarcha toti⁹ populi chriſtiani et de iure totius mūdi:ita ꝙ velit nolit quicūq̃ viator pape de iure ſubijcitur vt plato. ¶ Duodecimo ad illud qđ diciť ꝙ imperator poteſt papā iudicare ſi papa reperiať a fide deuius.qđ nō probatur niſi exemplo Othonis primi regis theutonicorū:qui vt fertur cum clero ⁊ populo romano Ioan.xij.depoſuit a papatu. Dico hoc falſuꝫ eſſe:quia papa in hereſi etiā incorrigibilis iudicari nō pōt ab imperatore:ſicut de hoc ſatis dixi.ſ.in.iij.iiij.xij.et.xxxi.arti. Nec eſt trahendū ad conſequentiā factū Othonis: quū ſibi tunc conceſſa fuerit licentia a leone papa: ⁊ poteſtas ordinandi eccleſiā romanā:⁊ eligendi ſummū pontificē. lxiij.diſt.in ſynodo. Cui priuilegio renūtiauerūt poſtmodum imperatores romani. vt dixi.ſ.ꝯ.v.in pcedēti folio. hic adde quod ſcripſi ſuper hoc latius.j.in.lxviij.ar.in.§. ad id quod no.in pre.c.in ſynodo.ꝙ papa pōt dare poteſtatē imperatori in caſu hereſis/dixi contrariū.ſ.in.xxxi. quum aūt.iiij.ꝯ.qđ ꝯo papa.ar. ⁊ probaui. vbi vidēdum eſt. Nō debemus aūt attendere ad factū Othonis:quia nō eſt exēplis/ſed legibus iudicandū.C.de ſentē. nemo. de hoc.no.xx.diſt.de quibus.leges aūt infinite ſunt in contrariū:ꝙ nūq̄ debet neduꝫ papa:ſed nec aliquis clericus a ſeculari iudice condemnari.ex̄ de iudi.at ſi cleri.⁊.c. decernimus.⁊.xi.q.j.quaſi per totū.⁊ adde quod no. in pre. ar.iij.iiij.xij.⁊.xxxi. ¶ Cc Oē aūt bauarus in imperio intruſus olim dux bauarie/cum populo ſtulto ⁊ infideli et furioſo ⁊ clero phantaſtico romano adulāte ſibi in furia theutonica iuxta illud Gualteri in Alexandro Theutonicuſq̃ ſuū retinet in ore furorē:⁊ in inſipientia ſua ⁊ vindicta dñm papā Ioan.xxij.in cuius tempore ſcribo hunc librū:depoſuerūt in vrbe:⁊ ſibi ſubſtituerūt de facto pſeudo religioſum de ordine minorū fratrē Petrū de Corbaria:quē cognoui in vrbe verū hypocritā quū cōuentualis eſſem ibi rome in ara celi/decimantē mentā. Matth. xxiij. ⁊ anetū/in quibuſdā abſtinentijs exterioribus et in aperto:⁊ in abditis loculos cōpilantē: ⁊ inter mulierculas romanas quaſi continue reſidentē ⁊ gloriā aucupantē.⁊ ſicut mihi teſtimoniū phibuerūt:miniſter illius prouincie romane ⁊ cuſtodes tūc quū eſſemus in magno cōcilio de facto eius ⁊ alioꝝ/qui eccleſie ⁊ ordini rebellauerant ananie minus habentē/ſcꝫ in caſtitate:⁊ ſic fidē paupertatis ⁊ mūditie ⁊ obedientie:que ſunt legis grauiora relinquentē. Matth.xxiij. Hoc min⁹ etiā eſt ad cōſequentiā deducendū:q: nedū imperator nō eſt/ſed intruſus in imperio ⁊ tyrannus:⁊ lupus rapax deuorans nedū oues eccleſie obedientes ſancte eccleſie matri ſue a dextris ſtātes. Ioan.x. ſed etiam hedos peculeos et olidos ſm glo. Matth.xxv.ſtātes a ſiniſtris fauentes ſibi filios degeneres ⁊ infrunitos.xcvj.di.in ſcripturis.⁊ hoſtis eccleſie manifeſte.xxiij.di.ſi inimicus.⁊ ab ea iuſto iudicio reprobat⁹ ex̄ lib.vj.fundamēta.§.quid plura.⁊ ab eodē papa Ioan. de hereſi ſententialiter cōdemnatus. Qualē ergo ſenten

Papa monarcha vniuerſalis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tiam dare potuit in imperio intruſus contra papã catho
licũ:cui tota eccleſia ſicut tenetur obedit: et tenet eum ꝑ
papa:nõ auditũ/nõ cõfeſſum/nõ conuictũ/nõ rei euiden
tia hereticũ.contra illud.xxi.di.nunc aũt.ix.q.iij.nemo.ij.
q.i.nos i quẽq̃.quũ.v.c.ſeq.ex̃ de coha.cle.⁊ mu. veſtra.⁊
ca.vlti.ex̃ in clemẽ.de re iudi.paſtoralis.cũ multis ſi. que
eñi ab intruſis fiũt: nõ tenent vt legit̃ ⁊ no.de conſe.di.i.
hic ergo. Quomõ potuit:quia nõ potuit iſte bauar⁹ dñm
papã Joan.accuſare. quũ ſibi nõ obediat.iij.q.iiij. alieni.
vbi:Aut apoſtolice ſedis iuſſionibus inobedientẽ ſuſcipe/
re nõ debemus.ſupple in accuſationẽ. Itẽ q: infamis: q:
iuſſa apoſtolice ſedis libenter tranſgreditur.cauſa.e.⁊.q.
ca.ſi quis. Itẽ bauarus contra papã conſpirator: cũ ſuis
gibellinis fuit.nõ dico de omnibus: ergo papã accuſare
nõ potuit.e.cauſa ⁊.q. conſpiratores. Item excommuni/
catus multis excommunicatiõibus papam accuſare nõ
potuit.cauſa.e.nullus.⁊.c.omnes. Itẽ bauarus pape inſi
diator: ⁊ detractor: ab accuſatiõe ſua repellit̃. cauſa e.⁊.q.
clericus qui.⁊.c.detractores. Itẽ bauarus ſacrilegus ꝓ/
pter multorũ clericorũ ⁊ religioſorũ captionẽ/⁊ multarũ
eccleſiarũ ⁊ monaſterioꝝ inuaſionẽ.xij.q.i.nulli.c.q̃ abſtu
lerit.c.de viro.xvij.q.iiij.ſacrilegiũ.c.oẽs raptores.c.q̃ ra/
pit.c.ſi quis ſuadente. ⁊ quaſi per totũ.vide hic de baua/
ro vſq; ad.℣. ſequen.qui incipit: Ad hec etiã.⁊.xxiij.q.iiij.
quid ergo.ex̃ lib.vi.de re iudi.ad apoſtolice.necdũ nõ pa/
pã:ſed nec aliũ accuſare põt.iij.q.iiij. nulli vnq̃.⁊.q.v.cõ/
ſtituimus. Itẽ bauarus eccleſie ⁊ dñi pape publicus ho/
ſtis ⁊ inimicus capitalis/papã accuſare nõ potuit nec in
eũ ſententiã ferre. etiã ſi alˢ iudex ſuus fuiſſet.iij.q.v. ac/
cuſatores ⁊ teſtes.vbi de hoc. ex̃ de ſimo.ꝑ tuas.i.vbi de
hoc.⁊ vt lite nõ conteſtata.accedẽs.ij.de accuſa.quũ opor
teat.vbi de hoc.iiij.q.iij.§.item in criminali.⁊.iij.q.v. nul/
lus ſeruus. ¶ Itẽ iſte bauarus armauit ſe cõtra papam
ad literã. vt ſm glo.conuiciando vel diffamãdo eũ.ergo
contra eũ vel contra quemlibet epm admitti nõ debet in
aliquo.ad hoc.iij.q.v.oẽs. Omnes qui aduerſus patres
armant̃:vt patrũ inuaſores infames eſſe cenſem⁹.⁊.i.qm̃
iubent canonica decreta patrũ: vt accuſatio vel teſtimo/
niũ eorũ qui odio quoſlibet ꝑſequunt̃:vel qui inimici aut
ſuſpecti habent̃: nullo mõ recipiant̃.idem.vi.q.i.ſacerdo/
tes. Q: aũt contra eũ ſententiã ferre nõ potuit inimicus:
pꝫ.iij.q.v.q ſuſpecti.vbi de hoc.vñ dicit̃ ibi: Quia ſuſpe/
cti ⁊ inimici iudices eſſe nõ debent:vt ipſa ratio dictat:et
plurimis probatur exẽplis.nã quid gratius ⁊ amabilius
dare quis inimico poteſt:q ſi ei ad impetendũ cõmiſerit:
quẽ ledere forte voluerit.⁊.i.vbi athanaſius a ſuo patri/
archa canonice cõdemnatus:quia proclamauit q inimi/
cus eſſet:a ſynodo chalcedoñ.recipere ſuã eccleſiam iudi
catur.et.i. Quero inquit iudiciũ quod pretendũt:vbinã
poſſit agitari: an apud ipſos/vt ijdem ⁊ inimici ſint ⁊ te/
ſtes ⁊ rei iudices! Q: ſi in iudicio vbi ijdem ſunt inimici
qui iudices:nec humana cõmitti debent iudicia: quanto
magis diuina.i.eccleſiaſtica: quis ſapiẽs ⁊ nõ intelligat!
⁊.i. Nam quodãmodo naturale eſt ſuſpectoꝝ iudiciũ inſi/
dias declinare:⁊ inimicorum iudicium velle refugere ⁊c̃.
de iſtis inimicis legit̃ et no. ex̃ de offi.del̃. inſinuante. vbi
etiã no.q minor inimicitia repellit iudicẽ q teſtẽ.⁊ de ac/
cu.quũ oporteat. Itẽ bauarus excõmunicatus ⁊ hereti/
cus condemnatus/dare ſententiã nõ potuit cõtra papã.
ex̃ de re iudi.ad ꝓbandũ.xxiiij.q.i.§.ſin autẽ.cũ ſi. Quõ
ergo miſer iſte bauarus ſecularis ⁊ inferior:et tot dictis
laqueis irretitus/ꝓcedere potuit cõtra papam cõtra illa
omnia.c.xxi.di.§.in his omĩbus.cũ.c.ſeq. vſq; ad ſi.di.ſed
⁊ conciliolũ vel potius conuenticulũ qd rome ſuꝑ hoc fe
cit.tũc prope romã erã per tres leucas in eremitorio mõ/
tis compatris a perſecutione ⁊ facie bauari fugitiuus in
terra guelforũ:acephalũ liquet eſſe. vbi de tãta poteſtate
ſcʒ dñi pape agebatur: ⁊ maiorũ nõ fuit expectata ſentẽ/
tia.vt.xxi.diſt.ſubmittit. Uere etiã poteſt dici in hac parte
Bauarus beſtia lapidanda:quia montẽ tetigit.ad Heb.
xij.Exod.xix. Beſtia inquã ſimilis vrſo: de qua Dañ.vij.q̃
in parte ſtetit:quia diuiſionẽ in eccleſia fecit: ⁊ ab vnitate
eccleſie receſſit:quia vnitas nõ capit diuiſionẽ.xxiiij.q.i.lo
quitur.⁊ tres ordines dentiũ erant in ore ei⁹:quia ad lite
ram iſte cũ pſeudo ⁊ apoſtatis religioſis triũ ordinũ/ꝓdi
catorũ/minorũ/⁊ eremitarũ/eccleſiã momordit: ⁊ cõtra
cam latrauit ⁊ dicebatur ei: Surge comede carnes pluri
mas. Dañ.vij.quia per diuiſionẽ ſuã multa ſunt milia ho/
minũ interfecta. ⁊ deuorauit obedientes eccleſie plebes:
⁊ earũ carnibus ſaturatus eſt. quarũ tamẽ ⁊ quorũ ſan/
guinis reus eſt:quia ipſe in iſtis homicidijs caput ⁊ prin
cipalis eſt: ⁊ eius precepto defenſione auxilio ⁊ cõniuen/
tia fuſus.legit̃ ⁊ no.de hoc diſ.l.de his.⁊ ex̃ de homi. ſicut
dignũ. Urſo etiã ſimilis qui vorax eſt:quia ipſe magnam
partẽ italie ⁊ aliquã theutonie directe vel indirecte dep/
datus eſt.⁊ animal inquietũ:quia bauarus nec mẽte nec
corpore quieſcit:ſed profugus vt cayn a facie dñi dei ſui ⁊
eius vicarij: ⁊ vagus per terrã gradit̃ hinc inde. Geñ.iiij.
Urſus in abditis habitat. ⁊ bauar⁹ nõ in medio eccleſie.
Pſ.xxi.vt dñs noſter ieſus chriſtus.ſed extra eccleſiã con
uenticula fabricat. Urſus etiã caput habet debile: ⁊ ba/
uarus diadema ſibi impoſuit ſine iure. Mõtẽ tetigit hec
beſtia: q: dñm papã diffamauit/⁊ de facto papatu ꝓua/
uit.ſed mons iſte ſummus apoſtolicus ſuꝑ alios montes
reſidẽs:quia primus ⁊ ꝑcipuus ſuper oẽs epos: ſicut pe/
trus ſuper omnes aplos alios.xxi.diſ.in nouo.⁊.c. ſequẽ.
⁊.iij.q.vi.dudũ.⁊ ex̃ de elec.fundamẽta.li.vi.vbi apli mõ/
tes vocant̃:immobilis perſeuerat/q: fundatus eſt ſupra
firmã petrã. Matth.xvi.eccleſiã catholicã: cui⁹ caput eſt
⁊ chriſti vicarius ⁊ petri ſucceſſor.xix.diſ.ita dñs. Mons
inquã in quo beneplacitũ eſt habitare deo vſq; in finem.
Pſ.lxvij.q: vere ipſe in eccleſia eſt: et eccleſia in ipſo.vij.
q.i.ſcire. Lapidabitur inquã iſta beſtia a vicario illius la/
pidis.i.chriſti: quẽ bauarus reprobauit: quia lapis chri/
ſtus duos parietes in ſe poſitos in angulo coniunxit/ſcʒ
populũ iudeorũ ⁊ gentiliũ.⁊ de eis fecit vnã eccleſiã:quã
diuiſit iſte bauarus beſtialis quantũ in ſe fuit: crudeliter
vaſtans eã.⁊ ſicut eccleſiã reprobauit:ita eũ eccleſia lapi/
dauit.i.condemnauit/anathematizauit/⁊ omni iure: qd
ſe dicebat habere in imperio priuauit: ⁊ ducatu bauarie.
Beſtia etiam montẽ tangit: Qi ſuperbus excellentiã am/
bit:vt iſte bauar⁹ qui imperiũ vſurpauit.vnde Nabucho/
donoſor: ſuperbus cũ feris beſtijs habitare: ⁊ fenũ vt bos
comedere a deo condemnatus eſt. Dañ.iiij.de peni.di.i.c.
voluiſſent.§. ex his nãq;.℣.nabuchodonoſor. Os etiam
iſte bauar⁹ in celũ.i.dñm papã ſanctũ: quia celi ſancti di/
cunt̃.vñ Pſ.xviij. Celi enarrant gloriã dei.poſuit.lingua
eius ſuper terrã tranſeunte.contra illud.xxij.di.inm̃. Cõ
tra aũt iſtũ preſumptuoſum bauarũ dici poteſt: O pſum/
ptio neq̃ſſima vnde creata es? Eccli.xxxvij.poterit rnde/
ri ab illo qui dixit in corde ſuo. Eſa.xiiij. In celũ conſcen/
dam:ſupra aſtra celi exaltabo ſoliũ meũ.cuius iſte ꝑ imi/
tationẽ ſe filium manifeſtat:ſoliũ ſuũ exaltare cõtra deũ
⁊ eccleſiam preſumens:aſcendens inquã cõtra celum pa
pam:qui eſt omnia ſua iuriſdictione continens ⁊ conclu/
dens.⁊ ſuper aſtra celi.i.ↄtra dños cardinales q̃ ſunt ve/
lut aſtra refulgẽtia.ar.ex̃ de magiſtris.c.ſi.in hoc celo. Sꝫ
timendũ eſt ſibi ne ſequat̃ quod ſubiungit̃ in ꝓpha. Ue/
rumtamẽ ad inferna detraheris in ꝓfundũ laci. qd intel/
ligendũ eſt niſi finaliter reſipiſcat: ⁊ ad eccleſiã reuertat̃/
que ſibi nõ claudit gremiũ redeunti. C.de ſum.trini.epla
inter claras.ex̃ de hereticis.ſuꝑ eo.li.vi.ſicut nõ petro de
corbaria antipape clauſit ſꝑo tẽpore meo ad eccleſiã redeũti
De iſto etiã bauaro põt dici illud Threñ.iij. Quis eſt iſte
qui dixit vt fieret: dño nõ iubente:hic eñi dicit vt fiat ſibi
reuerẽtia vero imperatori debita:dño velit nolit ſuo ſcʒ pa
pa nõ iubẽte:immo iuſte cõtradicẽte.vt pꝫ ex ſuperioꝛib⁹
declaratis. Uidet̃ etiã eſſe ille chanaan:de quo d: Oſee.
xij.q in manu eius ſtatera doloſa: ⁊ calũniã dilexit. Cha/
naan interꝑtat̃ zelus ppli.⁊ iſte ſub mentito zelo ppli:q:

dicit ꝙ zelo iuſtitie ac reipublice agit cõtra dñm papã:nõ
ponderãs ſtatera iuſta ſeipſum ⁊ dñm papam:ſed doloſa
faciẽdo de ſe ſeruo dñm:⁊ de dño papa ſeruũ:diligit calũ
nias:ſibi falſas calũnias imponẽdo. ¶ Ad hec etiã de po
teſtate pape addẽdum eſt qḋ no. Oſtien.ex̃ de ſacra vnc.
ca.j.§.vnde.in fi.ibi:Ut oſtendat quanta differẽtia ſit in/
ter authoritatẽ põtificis/⁊ principis poteſtatẽ:que tanta
eſt quãta eſt inter ſolẽ ⁊ lunã.ex̃ de maio.⁊ obe.ſolite.§.po
tuiſſes.⁊ lõge minor eſt comparatio ꝙ plũbi ad fulgorẽ
auri.xcvj.di. duo ſunt. Quãta etiã ſit oſtendit ex̃ q̃ fi.ſint
legi.per venerabilẽ.§.rationibus.authoritatẽ.hic vero illi⁹
poteſtatẽ:hic vero factũ.q.di.officiũ pontificũ potius cõſi/
ſtit in iure ꝙ in facto.officiũ vero principis econuerſo:primi
habent verba:ſcḋi factũ.primi ſcientiã:ſcḋi poteſtatem.⁊
ideo dicit ꝙ vnus gladi⁹ alio ſemꝑ eget. ex̃ de cleri.excõ.
mi.c.ij.in fi.vbi de hoc.⁊ de male.c.ij. vbi de hoc.⁊ de offi.
ordi.qm̃ in pleriſq;.vbi de hoc.⁊.xvij.diſti.nec licuit.ex̃ de
ſen.excõ.ex dilecto.li.vj. ¶ Uo Et hic etiã nota ꝙ autho
ritas nõ dependet a poteſtate:ſed potius poteſtas ab au
thoritate.ex̃ de maio.⁊ obe.ſolite.§.preterea.ibi:põtificalis
authoritas ⁊c̃ de rebus eccle.nõ ali.c.fi.in prin.xcvj. diſti.
bene quidẽ.vnde ⁊ ſm fratrẽ Alexãdrũ de ordine minorũ
magiſtrũ in theologia ſolenniſſimũ.Eccleſia eſt multitu/
do fideliũ ſiue vniuerſitas chriſtianorũ.de conſe.di.j.eccle
ſia.vij.q.j.nouatianus.⁊ habẽs duo latera. dextrũ ſcʒ cle/
ricorũ:qui ea que ad vitã ſpiritualẽ ꝑtinent adminiſtrãt.
item ſiniſtrũ ſcʒ laicorũ:q̃ terrene vite neceſſaria tractãt.
Et eſt duplex poteſtas. ſpũalis que caput habet ſummũ
pontificẽ.⁊ ſecularis que caput habet regẽ.xcvij.diſt.duo
ſunt.ex̃ qui fi.ſint legi.cauſamq;. Spũalis prior eſt terre/
na in trib⁹:ſcʒ in dignitate ſiue maioritate/inquantũ ſpi/
ritus maior ⁊ dignior eſt ꝙ corpus.ex̃ de tranſla.inter.et
pre.c.ſolite.vnde abraã patriarcha tãꝙ minor obtulit de/
cimas melchiſedech ſacerdoti dei ſummi/tamꝙ maiori.
Geñ.xiiij.Benedixit ei etiã melchiſedech tãꝙ maior. Nã
ſicut habet.Heb.vij.vbi idem oſtendit ſine aliqua cõtra/
dictione:qḋ minus eſt a maiori benedicit.ad idem.xxj.di.
deniq;.in fi.⁊.§.de hoc dixi. Itẽ prior eſt in inſtitutiõe:qḋ
ptʒ ꝑ ſacerdotiũ melchiſedech:q̃ ꝓceſſit legẽ ſcriptã. et ꝑ
hoc ꝙ in lege ſacerdotiũ primũ a deo eſt inſtitutũ. Exod.
xxviij.H.in fi.c.Legitimũ ſempiternũ erit aaron et ſemi/
ni eius poſt eũ.⁊.xxix.in prin.Sed ⁊ hoc facies vt mihi in
ſacerdotiũ conſecrent.Demũ ꝑ ſacerdotiũ iubẽte dño re/
galis poteſtas eſt ordinata.j.Reg.viij.H.dixit dñs ad ſa
muele:Audi vocẽ eorũ:⁊ cõſtitue ſuꝑ eos regẽ: qḋ ⁊ fecit
de ſaule cui ait.j.Reg.x.A.Ecce vnxit te dñs ſuꝑ heredita
tẽ ſuã in principẽ.ex̃ de ſacra vnc.c.j.§.in veteri.Sʒ ⁊ prior
eſt authoritate ſiue poteſtate. nã ſpũalis authoritas ter/
renã poteſtatẽ habʒ inſtituere vt ſit:⁊ iudicare ſi bona nõ
ſit.j.ad Cor.vj. Neſcitis qm̃ angelos iudicabim⁹:quãto
magis ſecularia.ex̃ qui fi.ſint legi.ꝑ venerabilẽ.§.rõnib⁹.
Ipſa tñ ſpũalis a nemine iudicat.j.ad Cor.ij.B.Spũa/
lis iudicat oĩa:⁊ ipſe a nemine iudicat. qḋ de papa oĩno
verũ eſt.ix.q.iij.nemo.c.aliorũ.⁊ de hoc.§.multũ ſcriptum
eſt.arti.v.⁊.vj.Notat etiã Oſtien.pre.c.ſolite.§.potuiſſes.
ibi dictũ eſt Hiere.j.⁊.xxxvj.di.§.ecce.ſacerdotibus q̃ erãt
in anathot.Utiq; hoc verbũ myſterio nõ caret:quia ana/
thot interptat rñſio: vel obediẽtia/ſiue reſpondẽs ſigno
aut gratificatio deſignãtis.Et dic rñſio/vt ſcias ad ſacer
dotẽ eſſe in dubijs recurrendũ. Deut.xvij.qui fi.ſint legi.
ꝑ venerabilẽ.§.rationibus.Obediẽtia/vt ſcias ꝙ oĩes
debent ſacerdotibus obedire.ex̃ de maio.⁊ obe. omnes.
Rñdens ſigno:quia ſacerdotes niſi ꝓcellãt alios ſignis
⁊ virtutibus:ſunt viliſſimi reputandi.j.q.j.viliſſim⁹. Uel
ſigno.i.authoritate.donũ eſt prerogatiua ſacerdotij ⁊ ec
cleſie cõfirmata.Luc.ij.Et hoc vobis ſignum:inuenietis
infantẽ poſitũ in preſepio.i.in eccleſia/in q̃ paſcendi ſunt
clerici ⁊ laici:ſiue ſint boues penitentes ⁊ domiti:⁊ iugũ
dñi ſuaue portantes.Matth.xj.ſiue aſini.i.peccatores:⁊
laſciui ⁊ ſtulti.nã ⁊ bonos ⁊ malos admittit eccleſia mili
tans.xxiij.q.iiij.c.j.ij.⁊ ſeq.de conſe.diſt.iiij.eſt vnitas eccle
ſie.Aut gratificatio deſignantis/vt ſcias ꝙ dñs deſigna/
uit ſacerdotes ſuos habere poteſtatẽ gratificandi in pe/
nitentijs:⁊ indulgẽtias faciẽdi.ex̃ de peni.⁊ remiſ.de⁹ q̃.
⁊.c.ſignificauit.⁊.c.quũ ex eo.vbi de hoc.ad qḋ ꝑtinet il/
lud Luce.x. Poſt hec autẽ deſignauit dñs ⁊ alios.lxxij.⁊
miſit illos binos ante faciẽ ſuã/in oẽm ciuitatẽ et locũ/q̃
erat ipſe venturus.⁊.j.Ecce dedi vobis poteſtatẽ calcãdi
ſuꝑ ſerpẽtes.i.auaros/qui quẽadmodũ ſerpẽtes terram
lingunt:quia inimici. Ps.lxxj.Et inimici eius terram lin
gẽt.Et ſcorpiones:id eſt luxurioſos:quia luxuria ad mo/
dũ ſcorpionis blandit facie:ſed poſtea cauda pũgit.Uſus
Ab veneris rabies ꝙ dulci pace ſalutat:
Quem ſibi venatur hominẽ:primũq; propinat
Dulce:ſed ex dulci tandem concludit amarum.
Prouerb.v.Fauus diſtillãs labia meretricis.⁊.j. Nouiſſi
ma aũt illius amara quaſi abſinthium.⁊ lingua eius acu
ta q̃ſi gladius biceps.Suꝑ omnẽ virtutẽ inimici.i.ſuper/
bos/quẽadmodũ diaboli ſuꝑ omnes nitunt extolli.vnde
dicit Job.xlj.c.de diabolo:Oculi eius omne ſublime vi/
dent.xlviij.diſt.c.j.q.di.ſuper omnes peccatores plenã do
vobis poteſtatem.ex̃ de iudi.nouit.§.j.omne enĩ pctm̃ ad
vnũ de his tribus adducit.j.Joan.ij.Omne qḋ eſt in mũ
do:cõcupiſcentia carnis eſt:⁊ cõcupiſcẽtia oculorũ:⁊ ſuꝑ/
bia vite.Exponunt aũt verba dñi ad Hiere.j.ſic:Ecce cõ/
ſtitui te:quia nõ te ingeſſiſti.ex̃ de elec. qualiter. Sed ego
cõſtitui te ꝑ meipſum: te meũ vicariũ/ſuꝑ gentes laicos
inferiores.⁊ regna laicos ſuperiores in quacũq; dignita
te conſtitutos:vt euellas peccata ab obedientibus:⁊ diſ/
ſipes inobedientes deponẽdo a dignitatibus.ex̃ de here.
excommunicamus.de ſentẽ.excom. grauem.⁊.c.nouerit.
xxxij.q.v.preceptũ.Edifices/fideles baptizatos ſacramẽ
torũ eccleſie adminiſtrationẽ ⁊ verã ꝓdicationẽ ac hone/
ſtam conuerſationẽ inſerẽdo gratias ⁊ virtutes. ex̃ de ſa
cra.nõ ite.c.fi.de offi.archiepiſ.officiũ.de offi.or.inter cete
ra.xl.di.multi.j.q.j.quicquid. Plantes/in eccleſia dei infi/
deles nõ baptizatos ꝑ ꝓdicationẽ. ſm illud.j.ad Cor.iij.
Ego plantaui:⁊ ſacri baptiſmi ablutionẽ.de conſe.di.iiij.
ꝑ totũ. Itẽ ꝙ dicit.j.in.§.preterea.in pre.c.ſolite. põtificalis
authoritas.dicit Oſtien.ſcʒ iudiciaria quoad diſcernen/
dũ ⁊ iudicandũ. Ideo dixit põtificalis authoritas:et re/
galis poteſtas executoria quoad ꝑficiendũ. et ideo dixit
poteſtas.q.di.authoritas pontificalis cõſiſtit in iure quo
debet eſſe induta. Regalis vero eſt potẽtia quo debet eſſe
ſuffulta.⁊ ſic ptʒ ꝙ vna eget reliqua ⁊ ſi vtraq; adinuicẽ
cõcordant omnia recte fiunt in regimine ſancte eccleſie
dei.Debet tñ ꝓcedere põtificalis tamꝙ maior et dignior
⁊ illuminatrix ad modũ lucerne illuminãtis: regalis ſeq̃
tamꝙ minor ⁊ rudior ad modũ claue indeuotos ⁊ rebel
les ꝑcutiẽtis ſiue malleantis.xcvj.diſ.quũ ad verũ.ad qḋ
ſignandũ inungit pontifex in capite:rex in brachio.ex̃ de
ſacra vnc.c.j.§.vnde in veteri.ſed hodie reciprocat vnuſ/
quiſq; ⁊ veſte induit peregrina.nam in multis locis ſecu/
laris fact⁹ eſt ſacerdotalis iudicans clericos ⁊ eccleſiaſti
ca ſicut laicos ⁊ tẽporalia/contra iura in aut.vt cle.apud
ꝓpri.epiſ.conue.§.ſi vero eccleſiaſticũ.coll.vj.⁊ de ſancti.epiſ.
§.ſi aũt eccleſiaſtica. coll.ix.⁊.xj.q.j. q̃ſi ꝑ totũ.Et ſpũalis
ex leui etiã cauſa:⁊ multotiens ſine cauſa/nõ tm̃ ꝑ alios:
ſed etiã ꝑ ſemetipſum mouens guerras ⁊ nutriens/fact⁹
eſt militaris cõtra iura.ex̃ de treu.⁊ pa.c.j.deuoto ex mul/
ta.§.de clericis.xxiij.q.viij.§.j.⁊.ſeq.cũ ſi.nec deficiet iſta
peſtis quouſq; vterq; ſuis terminis ſit cõtentus.ex̃ de ſe/
pul.c.j.vbi ⁊ no.quot modis quis terminos tranſgreditur
alienos.⁊ facit.xiij.q.j.c.j.itẽ in illo.c.ſolite.§.nos aũt.ſuꝑ
verbo nihil excipiẽs.ait ſic Oſtien.ꝑ hoc qḋ dicit:Quod/
cũq; ligaueris.q̃ pape oĩa ſunt ſubiecta:⁊ de hac ſubie
ctione põt intelligi qḋ eodẽ mõ argumẽtando ꝓbat apo
ſtolus.j.ad Cor.xv. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius.
Quũ aũt dicat/oĩa ſubiecta ſunt ei: ſine dubio ꝓter eũ
qui ſubiecit omnia.q.di. apoſtolus/ſolus deus excipit:q̃

Margin notes: Authoritas a q̃ dependeat. — Eccleſia q̃d ſit. — Duo habʒ latera. — Pape oĩa ſunt ſubiecta

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſubiecit ei cũcta alia: cui ⁊ ipſe ſubeſt. ⁊ Heb. ij. dicēs: In eo em̄ ꝙ ei ſubiecit oia: nihil dimiſit non ſubiectũ ei. Or aũt adhuc pōt argui ꝙ imperiũ a populo romano vires ſumpſit. inſtitu. de iure na. §. ſed qḋ pⁱcipi. ff. de ori. iur. l. ij. §. q: difficile plebs. ⁊ ſequē. C. de vete. iu. enu. l. j. §. ḃ etiã interdictũ. nihilominꝰ. ꝟ. quũ em̄. ⁊ l. ij. §. antepenul. xciij diſ. legimus. Et ꝙ deus miſit ipſum imperatorē animatã legē in terris. in aut. de cōſuli. §. vlti. coll. iiij. ⁊ ꝙ ſacerdotiũ ⁊ imperiũ ab eodē principio ꝓceſſerũt. in aut. quomō oportet epis. rn̄ſo. j. coll. j. rn̄ſum eſt. s̄. in iſto ar. ꝟ. nec obſtat. Or ⁊ ſi populus olim elegerit imperatorē vel hodie electores p. c. p venerabilē. de elec. hoc verũ eſt immediate: ſed mediante eccleſia imperatorē facit: quia imperiũ ab eccleſia eſt/ſi rectũ eſt ⁊ ſi iniuſtũ de corpore eccleſie: q̄ habꝫ bonos ⁊ malos/eſt. xxiij. q. iiij. c. j. cũ ſeq. ſicut latius ⁊ diffuſiꝰ eſt ſuperiꝰ diſputatũ. ¶ Articulus. xxxvij. Tc

Rigeſimuſſeptimus art. adhuc amplius in iſto xxxvij. ar. dicēdũ eſt. Or qui romane eccleſie vel pape iuriſdictionē vel p̄matũ ſubtrahit vel denegat/hereticꝰ eſt cenſendus. iij. q. vj. dudũ. xxij. di. c. ij. cũ ſeq. ⁊ c. j. ꝟ. qui aũt. Qui aũt romane eccleſie priuilegiũ ab ipſo ſummo oim eccleſiarũ capite traditũ auferre conat̄: hic ꝓcul dubio in hereſim labit̄. ⁊ j. hic eſt dicendus hereticus. fidem quippe violat qui aduerſus illã agit que eſt mater fidei. ⁊ illi cōtumax inuenit̄: q̄ eã cunctis eccleſijs p̄tuliſſe cognoſcit̄. facit op. lxxxj. di. ſi qui. ij. in fi. ibi: Peccatũ ergo paganitatis incurrit: q̄ſq̄s dum chriſtianũ ſe aſſerit: ſedi apl'ice obedire cōtemnit. Itē articulus fidei eſt/vnam catholicã eccleſiã credere: vt in vtroq̄ ſymbolo continetur. ⁊ ex̄ de ſumma trinita. c. j. §. vna. Sed iſta eccleſia nō eſt acephala. i. ſine capite: quia tũc mortua eſſet eccleſia ſine capite ⁊ nō viua. Sed eccleſia ſancta dei que eſt congregatio fidelium. vt. s̄. probatũ eſt. de conſe. diſtin. j. eccleſia. ⁊ que eſt corpus chriſti myſticum viuum ⁊ nō mortuũ. xxiij. q. v. ſi vos. ⁊ c. de liguribus. ergo caput habet. Caput autē nullũ ſibi reperit̄: nec reperiri pōt niſi chriſtus filius dei viui: qui eſt caput eiꝰ. ad Col. j. ⁊ Eph. j. ibi: ⁊ eſt caput corporis eccleſie. ⁊ petrus poſt eũ: ⁊ ſucceſſores petri romani pontifices. xxiiij. q. j. loquit̄ dñs. Loquitur dñs ad petrũ: ego dico tibi. Matth. xvj. quia tu es petrus: ⁊ ſup hanc petrã edificabo eccleſiã meã. ſup vnũ edificat eccleſiã. ⁊ j. ad fi. ibi: Unũ tm̄ caput eſt. ⁊ c. oibus. et xix. di. ita dñs. ⁊ xxj. di. i nouo. ⁊ ex̄ li. vj. fundamēta. j. rn̄ſo. ⁊ de homi. p humani. j. rn̄ſo. li. vj. xxij. diſ. ſacroſancta. ibi: Prima ergo ſedes eſt celeſti bn̄ficio romana eccleſia. ⁊ j. ibi: Licet oēs apl'i eſſent: petro tn̄ a dño cōceſſum eſt: ⁊ ipſi inter ſe idipſum volũt vt reliquis oibus p̄eſſet apl'is ⁊ cephas. i. caput teneret apl'atus ⁊c. ergo contrariũ aſſerere hereticũ eſt. Itē nō ponere vnã eccleſiã/et vnũ caput/eſt ponere duas eccleſias aut plures: vt heretici vallēſes ponũt: ſed ſi eſt ponere duas eccleſias/eſt ponere duos chriſtos ſpōſos eccleſie/ſed hoc eſt hereticũ: q: deus ⁊ homo vnus eſt chriſtus: vt in ſymbolo athanaſij. ⁊ chriſtus vna eſt pſona in duabus naturis: vt in ſymbolo. Innocē. iij. ex̄ de ſum. trini. c. j. ⁊ apl's loquens eccleſie ait: Deſpōdi vos vni viro virginē caſtã exhibere chriſto. ij. ad Cor. xj. xxvij. q. j. nuptiarũ bonũ. quia ergo chriſtus vnus eſt ⁊ diuiſus nō eſt. j. ad Timoth. ij. j. ad Cor. j. eccleſia vna eſt ⁊ diuiſa nō eſt. vt p̄e. c. loquit̄. cũ ſigno per deductionē predictã: contrariũ dicere p̄ſpicue hereticũ eſt. Et in iſto ar. eſt dicēdum etiã ꝙ qui aliter ſentit de iuriſdictione pape ⁊ potētia ⁊ eccleſie romane ꝙ ipſe cũ ſua cōmuni ⁊ vniuerſali eccleſia ſentit: nō verus catholicus eſt cēſendus. Qḋ ſic probatur. aliter ſentire de veritate ⁊ potētia pape ⁊ eccl'ie ꝙ ipſe cum ipſa ſentit: eſt nedum indirecte/ſed directe eccleſiam chriſti: que eſt corpus chriſti/vt proxime probatũ eſt: deſtruere. ar. eoꝝ que in proximo ar. dicta ſunt. Sed eccleſiam deſtruere ſchiſmaticũ ⁊ hereticũ eſt. xxiiij. q. v. nō vos hominũ. xxiiij. q. j. loquit̄. in prin. quia eſt etiã p cōſequēs corpus chriſti: quod eſt eccleſia/lacerare: ⁊ ad nihilũ fidē chriſti ⁊ eccleſie redigere: ſed q̄ maior hereſis: quũ corpore chriſti nihil p̄cioſius ſit. de conſe. diſ. ij. nihil. j. q. j. multi. Item deſtruere eccleſiã eſt deſtruere fidē: quia ſine eccleſia qui credit quod nō vidit. de peni. diſt. iiij. in domo. Fides vera eſſe nō poteſt. nam in patria celeſti fides ꝓprie nō eſt: immo eſt ibi ſciētia certa. ⁊ experientia: quia videt̄ deus ab angelis ⁊ ſanctis ibi ſicut eſt. j. Joan. iij. Sed nec in demonibus formata fides eſt: quia credunt et contremiſcunt/ſed nō diligunt. Jaco. ij. de peni. di. ij. ſi em̄. Extra colum. ꝟ. nec grãde. fides aũt vera eſt que per dilectionē alias charitatē operatur. vt definit apl's Gal. v. de peni. diſt. ij. amē amē. ſub. §. ex p̄miſſis. nec in brutis ⁊ irrationalibus animalibus eſt: quia ratione carent. Ps. xlviij. Homo quũ in honore eſſet: nō intellexit. cōparatus eſt iumētis inſipientibus ⁊c. ergo fides in hominibus cōgregatis in credulitate chriſti remanet. quã congregationē in fide chriſti vnitam deſtruere/eſt eccleſiã deſtruere: quia eccleſia congregatio fideliũ eſt: vt. s̄. ſepe probatũ eſt. ergo eccleſiam deſtruere que proprie fidem tenet: eſt fidem deſtruere: ſed que fides: ⁊ quis fidelis/ſi fides nō remanet: vbi aũt nō eſt fides: ḡ īfidelitas. xxviij. q. j. §. ex his. ¶ Ff

Fautor rebellis eccleſie et pape.

Rigeſimuſſeptimus art. adhuc. Et ꝙ qui adheret vel fauet ſciēter rebellibus vel impugnatoribus pape ⁊ eccleſie: impugnator eſt pape ⁊ eccleſie: vel rebellis. ad hoc. xxiij. q. viij. p̄terea deuotiōis. optime hoc probatur. xciij. diſ. ſi inimicus. ibi: Si ꝗ̄ quis amicus fuerit ijs quibus ipſe nō loquit̄: vnꝰ eſt ipſe ex illis qui exterminare eccleſiã dei volũt. ⁊ q̄uis corpore videatur eſſe nobiſcũ: mente tamē et animo contra nos eſt. quia latũ pandit delinquētibus aditũ: qui iũgit cum prauitate conſenſum. lxxxvj. diſt. facientis. xvij. q. iij. omnis. j. q. j. quicquid. ex̄ de ſenten. excō. nup. ⁊ c. quãte. ex̄ de hereticis. ad abolendã. §. ſtatuimus. ⁊ c. excōmunicamus. j. §. credentes. ex̄ de homic. ſicut. quaſi per totũ. xj. q. iij. qui conſentit. xxiiij. q. iij. qui aliorũ. xxiij. q. v. qui vitijs nutriēdis. Et qui ſcalã vel ferrũ vel aliud auxiliũ preſtat furi: tenentur furti. ff. de fur. ſi pignore. §. penul. facit. C. de his qui latro. oc. l. j. xxvij. q. j. de filia. cũ multis alijs ſi. no. ex̄ de iude. ⁊ ſara. c. ita. ¶ Articulus. xxxviij. A

Rigeſimuſoctauus

arti. Et ꝙ qui tēpore pſecutionis cũ papa ⁊ eccleſia nō eſt: ꝯtra ipſam eſt/quia dicit dñs: Qui nō eſt mecũ: contra me eſt. Matth. xij. Luce. xj. ⁊ qui cũ eccleſia nō colligit/ſpargit: ⁊ qui chriſti ⁊ vicarij eius nō eſt: antichriſti eſt. xxiiij. q. j. qm̄. in fi. Et q̄cũq̄ a fide catholica diſcrepat: ei cōtrariꝰ eſt. C. de iudeis ⁊ celicolis. ff. de fidei cōmiſ. li. l. ſi ei. et ſymmachus papa ait: Nō eſt grandis differētia vtrum letum. i. mortē inferas. ſubaudi proprijs manibus: vel admittas/ſcꝫ nō phibendo. mortē em̄ languentibus probat̄ infligere: qui hãc quũ poſſit nō excludit. lxxxiij. diſti. §. j. Nã eps qui pctã nō corrigit: magis dicēdus eſt canis impudicꝰ ꝙ eps. lxxxiij. diſ. nemo. Et error cui nō reſiſtit̄ approbat̄. lxxxiij. di. c. error. cũ. c. ſequēti. ij. q. vij. corriger̄. xxiij. q. iij. oſtēdit. vbi de hoc. ⁊ p̄e. c. quãte. de ſentē. excō. ⁊ de offi. del. c. j. et. lxxxvj. diſt. c. facietis. p totũ illud. c. nō em̄ minus q̄s tenet̄ defendere corpus myſticũ chriſti: quod eſt eccleſia. ij. q. iiij. engeltrudã: ⁊ eius caput ſcilꝫ papã: ꝙ corpus ſuũ. ar. xxx. q. iij. ita diligere. immo fortius. ar. ex̄ de tranſla. inter corporalia. Omnes em̄ catholici tenent̄ pro eccleſia ſtare: ⁊ eã defenſare: ⁊ fidem ſuam manutenere. ⁊ pro ijs etiã ſi neceſſe fuerit: mori. ad hec. xciij. di. ſi inimicus. xxiij. q. v. oñi. c. ſi audieris. Nã ſi eccleſia fuerit cōculcata ⁊ humiliata: ad cuius auxiliũ confugiet chriſtianꝰ: ⁊ vbi relinquet gloriam ſuã. ix. q. iij. aliorũ. in fi. ⁊ capite langueſcente cetera corporis membra inficiunt̄. vj. q. j. ex merito. ⁊ oĩa membra pro capite naturaliter ſe exponunt: multo potius pro capite ſpũali qḋ fortiꝰ eſt. vt p̄e. c. inter. et. c. ita diligere.

¶ Articulus Trigeſimuſnonus A

Rom. eccleſie vel pape iuriſdictionem aut p̄matum ſubtrahens aut denegãs quã tũ offendat.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN